

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра державних та місцевих фінансів
Студентський науковий гурток “Скарбник”

ДВНЗ “Університет банківської справи”
Львівський інститут
Кафедра фінансів та фінансово-економічної безпеки

Львівська комерційна академія
Кафедра фінансів, кредиту та страхування

«Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств»

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ

5 квітня 2016 р.
м. Львів

Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств : матеріали Круглого столу за участю студентів наукового гуртка “Скарбник” кафедри державних та місцевих фінансів, студентів Львівського інституту ДВНЗ “Університету банківської справи”, студентів Львівської комерційної академії – 05 квітня 2016р. – Львів : ФУФБ, 2016. – 40 с.

Редакційна колегія:

Ситник Н.С., в.о. зав. кафедри державних та місцевих фінансів, д.е.н., доцент

Пшик Б.І., д.е.н., професор, Львівський інститут ДВНЗ Університет банківської справи

Ярема Я.Р., доцент кафедри державних та місцевих фінансів, д.е.н., доцент

Ватаманюк-Зелінська У.З., доцент кафедри державних та місцевих фінансів, к.е.н., доцент

Ярема Б.П., доцент кафедри державних та місцевих фінансів, к.е.н., доцент

Татарин Н.Б., доцент кафедри державних та місцевих фінансів, к.е.н., доцент

Козьмук Н.І., к.е.н., доцент, Львівський інститут ДВНЗ Університет банківської справи

Мединська Т.В., к.е.н., доцент, Львівська комерційна академія

Праці друкуються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність та зміст поданих матеріалів несуть автори.

Матеріали Круглого столу розраховані на студентів економічного профілю вищих навчальних закладів.

Наша адреса:

м. Львів, вул. Медової Печери, 53, факультет Управління фінансами та бізнесу

derzhavni.finansu@ukr.net

<http://financial.lnu.edu.ua/department/kafedra-mistsevyh-ta-derzhavnyh-finansiv>

ЗМІСТ

Бендіна О.Т.

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.....4

Бицька Л.О.

СЕКТОР ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: РЕГУЛЮВАННЯ ЧЕРЕЗ ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ.....

Галань Н.Р.

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....

Грица О.Р.

ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....

Дзем`юк В. І.

ДІЯЛЬНІСТЬ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ.....

Заяць Н. В.

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ.....

Сеник Р.Р.

ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК СПОСІБ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМСТВ.....

Симир А.

ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....

Симчич Х. В.

АНАЛІЗ СТАНУ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....

Спалиляк М.

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ЛАНКА ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....

Федюк І. В.

ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ЇХНЬОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ.....

Хижняк М.Р.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....

Хоцяновська У.П.

ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПОДАТКОВОГО ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....

Черепанин М.І.

ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....

Чернецький М.В.

СПОСОБИ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ.....

Школик Х. В.

РЕГУЛЮВАННЯ СЕКТОРУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ.....

Шліхта О.Я.

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ЯК РУШІЙ В РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....

Щур О. С.

ПОДАТКОВА ПІЛЬГА ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....

Юрович А.М.

ПОДАТКОВІ МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

У період криз постає необхідність у державній підтримці підприємств, особливо малого і середнього бізнесу. Сучасний стан фінансового ринку в Україні зумовив погіршення показників фінансової діяльності суб'єктів господарювання, що призвело до масових банкрутств підприємств.

Податки є складною й надзвичайно впливовою на всі економічні явища та процеси фінансовою категорією. З одної сторони, податки - є фінансовим підґрунтя існування держави. З іншої, податки — це знаряддя перерозподілу доходів юридичних і фізичних осіб у державі.

Сьогодні ми можемо зробити висновок, що роль податків як регулятора економіки зростає. Держава шляхом встановлення ставок податків та їх видів стимулює чи обмежує розвиток окремих галузей або сфер економіки. Держава через регулювання податками може впливати на ефективність і стабільність економічного розвитку. Наприклад, звільняючи від оподаткування суми, що йдуть на технологічний розвиток виробництва, а саме на інновацію та модернізацію, держава сприяє розвитку науково-технологічному потенціалу. Головною метою податкової політики держави є встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвиток підприємництва, та забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення потреб держави.

На даний момент в Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Але, на відміну від країн Європейського Співтовариства податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Ринкове реформування економіки супроводжувалося неодноразовими спробами удосконалити податкову систему шляхом прийняття окремих законодавчих актів, що були недостатньо адекватними стану економіки, характерними рисами яких є неузгодженість окремих норм, наявність значних обсягів тіньових оборотів.

Так з 1 січня 2016 року запрацювали зміни в ПКУ, унесені Законом України від 24.12.2015 р. № 909-VIII. Дія цього Закону не спрямована на забезпечення лібералізації податкового законодавства або стимулювання економічного зростання, чи детінізації економіки, однак, вдосконалення норм ПКУ та інших законодавчих актів України, запропоноване законопроектом, має на меті створити умови для збільшення надходжень до бюджету і забезпечення його збалансованості на 2016 рік [3].

Не багато змін стосуються малого та середнього бізнесу, адже механізм справлення податку платникам залишився той самий. У підсумку обмежилися точковими змінами, які стосуються зміни ставок для третьої та четвертої групи.

Основна зміна полягає у підвищенні ставки на 1% та зменшенні обсягу доходу для перебування на спрощеній системі оподаткування з 20 млн. грн. до 5 млн. грн. На нашу думку, таке зменшення має позитивні моменти, адже першочерговою задачею спрощеної системи оподаткування було створення позитивного податкового клімату для мікробізнесу. Тільки з часом і зі змінами у Податковому кодексі України збільшувались критерії обсягу доходу, а з ними й кількість платників податків, які застосовували спрощену систему. Це дозволяло оптимізувати податкове навантаження для бізнесу, а разом з тим, зменшення податкових надходжень до бюджету [1].

Таким чином, фізична особа – підприємець дохід якого перевищить 5 млн. грн., зобов'язаний перейти на загальну систему оподаткування (стаття 177 ПК України).

На відміну від спрощеної системи, де об'єктом оподаткування є дохід, об'єктом оподаткування на загальній системі є дохід, який вираховується, як дохід мінус документально підтвержені витрати. В такому випадку податковий орган пильно слідкуватиме за витратами. Але якщо дійсно витрати рівні доходу, то Ваш об'єкт оподаткування може бути нижчим, ніж на спрощеній системі оподаткування. І ставка становитиме 18 %. А також підвищується на один процентний пункт ставка сплачуваного податку - до 3% за умови сплати ПДВ і 5%, якщо ПДВ не сплачується. Звичайно, загальна система оподаткування має свої недоліки, наприклад, якщо підприємство сплачувало ПДВ у складі єдиного податку, то переходячи на загальну систему потрібно буде зареєструватися платником ПДВ у обов'язковому порядку (якщо дохід дорівнює або перевищує 1 млн. грн.) або у добровільному (стаття 182 ПК України).

Перевагою є те, що не передбачено обмежень для здійснення господарської діяльності та дозвіл надавати послуги, здійснювати продаж товарів юридичним особам.

Для четвертої групи також збільшено ставку - до 0,16 -5,4% нормативно-грошової оцінки 1 га землі [2].

Для першої та другої груп ставки єдиного податку не зміняться. Вони залишатимуться фіксованими, але при цьому застосовуватимуться до більшого розміру мінімальної зарплати (бази оподаткування).

Отже, можемо зробити висновок, що чогось нового для малого та середнього бізнесу немає, але збільшення податкового навантаження, збільшення штрафних санкцій і більше жорстке адміністрування податків не сприятиме виведенню бізнесу з тіні і поліпшенню ділового клімату.

Список використаних джерел:

1. *Малий бізнес на спрощеній та загальній системі оподаткування 2016: переваги, особливості, недоліки.* [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://taxlink.ua/ua/news/maliy-bznes-na-sproshcheny-ta-zagalny-sistem-opodatkuvannya-2016-perevagi-osoblivost-nedolki.htm>
2. *Податковий кодекс України* [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>
3. *«Що чекає платників податків у новому році.»* Юлія Дроговоз [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://uspp.ua/shho-chekae-na-platnikiv-podatktiv-u-novomu-rocz.html>

Бицька Л.О., УФФ-33 с

Науковий керівник: к.е.н., доцент Татарин Н.Б.

Львівський національний університет імені Івана Франка

СЕКТОР ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: РЕГУЛЮВАННЯ ЧЕРЕЗ ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ

На сьогоднішній день в Україні не сформовано достатньо науково обґрунтованої податкової системи і не створено ефективного податкового механізму. Необхідність розробки фундаментальних основ формування податкового механізму в Україні обумовлюється особливостями перехідної економіки, розвитком ринкових відносин та інтеграційних процесів у країні.

Соціально-економічне значення та роль податкового регулювання визначені регулюючою функцією системи оподаткування. Саме тому цей процес є об'єктивно необхідний для фінансового оздоровлення підприємств в Україні і дає можливість впливати на обсяг виробництва, зайнятість населення, інвестиційну політику, структурні зміни в економіці.

Податкове регулювання в процесі фінансового оздоровлення підприємництва в Україні дозволяє запобігати виникненню та сприяти виходу підприємств з кризового стану. Згідно з економічною теорією, для ефективного виконання власних функцій податкова система повинна відповідати ряду якісних та кількісних умов. Кількісні умови ефективності функціонування податкової системи спрямовані на запобігання перевищення певного рівня загального податкового навантаження на суб'єктів діяльності. В економіці відокремлюють наступні складові податкового навантаження :

- пряме податкове навантаження, яке дорівнює повному обсягу податкових сум, що сплачують у бюджет платники податків певної країни;
- непряме податкове навантаження, тобто витрати, пов'язані з процедурами розрахунку, сплати та адміністрування податків, які несуть як державні органи, так і платники податків. Рівень цього виду навантаження знаходиться у прямій залежності від досконалості та простоти податкової системи;
- прихований податковий тягар, пов'язаний з руйнівним впливом податків на ринкову саморегуляцію. Економісти-теоретики вказують на те, що більшість державних службовців не має необхідного рівня розуміння економічних процесів і тому чим більше влада намагається "коригувати" ринкові процеси, тим більше перекосів виникає в економіці і тим менша вірогідність оптимального, найбільш ефективного розподілу ресурсів між суб'єктами господарської діяльності.

Щоб бути ефективною, податкова система повинна накладати мінімально можливе податкове навантаження на господарюючі суб'єкти підприємницької діяльності. Як свідчить світовий досвід, вилучення державою у платника податків 30–40% його доходів спричинює процес скорочення заощаджень, а отже, і інвестицій в економіку. А вилучення 40–50% доходу і більше повністю руйнує стимули до ділової активності та розширення виробництва, тобто у такому випадку податкова система стає не тільки неефективною, а й ставить під загрозу функціонування легальної економіки.

Якісними умовами ефективного функціонування податкової системи є наступні:

- ефективна податкова система повинна задовільно виконувати фіскальну функцію, тобто забезпечувати збір коштів у таких обсягах, які є мінімально достатніми для виконання державою її соціально-економічних функцій;
- податки повинні бути економічно нейтральними. Тобто вони повинні виконувати свою фіскальну функцію, служити інструментом збирання доходів до державного бюджету, а не бути засобом впливу на прийняття економічних рішень ринковими суб'єктами;
- суспільні витрати, пов'язані зі збором податків та дотриманням податкового законодавства, повинні бути мінімальними;
- податкова система повинна відповідати принципу соціальної справедливості. Існує два підходи до тлумачення цього принципу. Згідно з першим – соціальна справедливість дотримується, якщо величина податкових сум, що сплачує платник, відповідає тим вигодам, які він отримує від послуг держави. Згідно з другим – соціально справедливим є встановлення залежності розміру податкових сум, що сплачує суб'єкт, від його "спроможності платити", тобто від розміру його доходів, майна тощо. На практиці податкові системи розвинених країн містять елементи обох підходів.

Крім того, важливою складовою принципу соціальної справедливості, що забезпечує належне його виконання, є положення про загальнообов'язковість сплати податків для всіх суб'єктів господарювання. Нарахування та сплата податків повинна здійснюватися автоматично, незалежно від волі податківця або платника податків. Необхідно створити дієву систему контролю за дотриманням податкового законодавства і неминучу адміністративну відповідальність за ухилення від сплати податків.

При цьому розмір штрафних санкцій навіть не повинен бути значним, необхідно лише щоб у членів суспільства існувала впевненість у неминучості покарання за порушення податкового законодавства. Цей принцип покладено в основу податкових систем розвинених країн світу і глибоко визнаний суспільством.

Отже, діюча в Україні система оподаткування є неефективною, тобто вона:

- не спроможна належним чином виконувати фіскальну функцію;
- не відповідає належним чином жодній з умов ефективного функціонування податкової системи;
- служить значною перепорою розвитку підприємництва, підриває стимули для інвестування коштів у виробництво;
- є одним з найвпливовіших факторів, що спонукають суб'єктів підприємництва до відходу у тіньовий сектор економіки.

Висновком є те, що така система оподаткування потребує проведення докорінних реформ. У свою чергу, важливим моментом про те, що значний рівень тінізації сектора підприємництва (у I кварталі 2015 року рівень тіньової економіки зріс до 47% від обсягу офіційного ВВП) і слабкий розвиток його легальної частини є передумовами зреченості всіх реформ вітчизняної системи оподаткування на неефективність.

Безумовно, податкова система не може нормально виконувати власну фіскальну функцію в країні, де майже половина суб'єктів господарювання уникає сплати податків, і не може гальмувати розвиток легальної економіки, позбавляючи конкурентоспроможності саме законслухняних платників податків. Отже, для позитивного вирішення питання повинен бути розроблений та впроваджений цілісний комплекс заходів щодо протидії тінізації економіки та удосконаленню податкових механізмів в секторі підприємництва в Україні.

Галань Н.Р., УФФ-33 с

Науковий керівник: к.е.н., доц. Татарин Н.Б.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Для забезпечення відповідних умов підвищення конкурентоспроможності економіки України на світовій арені держава повинна використовувати податкове регулювання як головний інструмент економічного впливу. Податки повинні використовуватися не тільки як джерело наповнення бюджету, але й як важливий інструмент фінансового регулювання економіки.

Найбільшу питому вагу у доходах бюджету України займає податковий метод формування доходів. В умовах поширення ринкових відносин податкова система постає дійовим елементом фінансового механізму перерозподілу уже створеної вартості. З позиції організації діяльності держави головне місце посідають видатки бюджету, обсяг і структура яких визначається бюджетною моделлю суспільства. Проте, при плануванні бюджету на певний період, має враховуватися сума доходів, що формується за рахунок податків. «Навряд чи може бути впроваджена практика, коли при прийнятті бюджету під

додаткові програми та цілі, встановлюються нові податки чи вносяться корективи у чинне податкове законодавство або підшукуються додаткові неподаткові джерела».

Ефективність оподаткування безпосередньо залежить від побудови дієвої податкової системи та взаємоузгодженої політики, яка передбачає діяльність держави у сфері правового регламентування та організації справляння податків та податкових платежів до централізованих фондів грошових ресурсів держави.

Доцільним є реформувати податкову систему шляхом підвищення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу, легалізації тіньової економіки, розроблення простого та зрозумілого нормативно-правового забезпечення, активізації інвестиційних та інноваційних процесів в економіці.

Сутність податків як економічної категорії не обмежується виключно їх фіскальним призначенням. Тому, регулююча функція виділяється в окрему самостійну та виключно важливу функцію податків.

Регулююча функція податків свідчить про те, що вони безпосередньо впливають на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та країни в цілому. Податкове регулювання як процес базується на свідомому, активному й цілеспрямованому використанні існуючої незалежно від волі суб'єктів управління регулювальної функції податків для отримання певних економічних результатів.

Податкове регулювання – це заходи непрямого впливу на економіку, економічні процеси шляхом зміни видів податків, податкових ставок, встановлення податкових пільг, зменшення або збільшення податкового навантаження, відрахувань до бюджету.

Застосування економічних методів податкового регулювання передбачає опосередковане втручання з боку суб'єктів регулювання через створення певного економічного середовища. Використання економічних методів регулювання та податкових стимулів, таких як пільги, відстрочки, розстрочки податкових платежів, надання податкового кредиту та податкових канікул створюють можливість для зниження податкового тиску та зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання. Податкове регулювання здійснюється в процесі мобілізації доходів бюджету.

Протягом останніх років в Україні удосконалилися підходи щодо формування дохідної частини бюджету, в основу яких покладено сучасні ринкові принципи і засади податкового регулювання економіки. Держава почала враховувати причинно-наслідкові тенденції та зв'язки у сфері наповнення бюджету.

Як свідчить практика, неможливо побудувати ефективну податкову систему, не сформувавши платника податку як елемент податкової системи, як суспільний інститут. Для цього потрібно проводити всебічну організаційну і просвітницьку роботу з платниками податків, урегулювати і вдосконалити інформаційні потоки між платниками податків та органами контролю за їх сплатою, а також враховувати соціально-культурні й психологічні особливості громадян країни, усталені традиції при прийнятті рішень у галузі оподаткування. Таким чином, для підвищення ролі податкової системи в прискоренні економічного розвитку необхідно розробити податкову політику спрямовану на стимулювання вітчизняного виробництва, інноваційно-інвестиційної діяльності, споживчого попиту, а також посилення регулюючої та контролюючої функції держави щодо сплати податків.

Дослідження сучасного стану податкової системи свідчить, що на сьогодні залишаються відкритими питання переорієнтації чинної податкової системи на стимулювання процесів економічного розвитку країни, вирішення яких може стати кроком до підвищення конкурентоспроможності держави та сприяти розвитку економіки України.

Грица О.Р., УФФ-43 с
Науковий керівник: д.е.н., доцент Ярема Я.Р.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день в Україні не сформовано достатньо науково обґрунтованої податкової системи і не створено ефективного податкового механізму. Необхідність розробки фундаментальних основ формування податкового механізму в Україні обумовлюється особливостями перехідної економіки, розвитком ринкових відносин у країні, та важливої ланки економіки – фінансів підприємств.

Податковий механізм – є одним з важливих важелів державного регулювання і визначення напрямків фінансового оздоровлення підприємств.

Система оподаткування є інструментом економічного впливу (як позитивного, так і негативного) на суспільне виробництво, його структуру і динаміку, прискорення науково-технічного прогресу. За допомогою податків можна стимулювати, обмежувати ділову активність, або розвиток тих чи інших галузей економіки.

Саме оподаткування є одним із найважливіших методів фінансового механізму. Такий інструмент, як податкові платежі, є найсуттєвішим джерелом наповнення державної казни фінансовими ресурсами, адже питома вага податкових надходжень становить більше як 70% усіх доходів зведеного бюджету України. Тому дуже важливо, щоб уряд нашої держави спрямував свої зусилля на розробку такого механізму функціонування податкової системи, при якому одночасно здійснювалось би наповнення бюджету, а підприємства, в свою чергу, не мали змоги ухилитись від сплати податків. Так, спрощена система оподаткування спрямована на зниження податкового тиску на підприємців, а спрощена система обліку і звітності повинна полегшувати процедури обчислення та сплати податків.

Запровадження спеціальних режимів оподаткування для малого підприємництва, на нашу думку, окрім стимулювання його розвитку, забезпечує також мінімізацію витрат на адміністрування податків, ведення обліку і подачу звітності: скорочує кількість документації, відповідно заощаджує час на її заповнення, який можна використати для зайняття власне підприємницькою діяльністю; дозволяє зменшити кількість черг при поданні звітності до відповідного податкового органу (окрім того, нині стало можливим також подання звітності в електронній формі); до того ж при сплаті підприємцями єдиного податку скорочується загальна кількість обов'язкових платежів до бюджету.

Зазначимо, що серед науковців панує думка, що до державних інструментів формування ефективного податкового механізму належать: податкова реформа; гармонізація правил податкового обліку з правилами бухгалтерського обліку та наближення узгодження їх з міжнародними стандартами обліку та звітності; податкове стимулювання підприємницької діяльності, зокрема малого та середнього бізнесу; податкове стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності (податковий

інвестиційний кредит); податкові пільги; спрощені режими оподаткування; податкові "канікули", удосконалення амортизаційної політики.

На рівні підприємства інструментами такого податкового механізму є: визначення організаційно-правової форми підприємницької діяльності; вибір форми власності; вибір системи оподаткування; встановлення облікової політики; податковий моніторинг; податковий аналіз; податкове планування та прогнозування; бюджетування податків; розрахунок поточних податкових платежів, їх оптимізація.

Варто відзначити, що якщо якийсь із перелічених інструментів працює неефективно або з певними відхиленнями, то це відобразиться, відповідно, й на усьому механізмі, що, в свою чергу, впливатиме на розвиток інших суб'єктів економіки країни – у нашому випадку – на діяльність малого підприємництва. Так, за статистичними даними, у 2013 р. – обсяг реалізованої МП продукції зменшився в порівнянні з 2012 р. на 0,4%, незважаючи на те, що його питома вага у загальних обсягах реалізованої продукції збільшилась на 0,7 в.п. та становила 16,6%. На початок 2014 р. питома вага малих підприємств у загальній кількості суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств та об'єднань України (ЄДРПОУ) становила близько 25%, питома вага продукції МП у загальних обсягах реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктів господарювання – 16 %, а кількість найманих осіб на МП становила лише 26% загальної кількості найманих працівників суб'єктів господарювання.

Разом з тим, за видами економічної діяльності майже 52% суб'єктів малого підприємництва працюють у сфері оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів, однак лише 7% суб'єктів задіяні у сфері промисловості. За такими видами як: професійна, наукова діяльність; операції з нерухомим майном; транспорт, складське господарство; інформація та телекомунікації - працюють близько 5% суб'єктів малого підприємництва за кожним видом діяльності. Тобто виробнича галузь для цих підприємств є недостатньо розвиненою.

До того ж має місце суттєва нерівномірність концентрації суб'єктів підприємництва за регіонами. Найбільша їх кількість зосереджена у місті Києві, Київській, Одеській, Харківській, Миколаївській, Дніпропетровській та Львівській областях.

Про недоліки податкового механізму та неефективність діючої системи оподаткування малого підприємництва в Україні свідчить також той факт, що за даними Світового банку, серед 189 досліджених країн, Україна займає 107 позицію за показником оподаткування (оцінка ведення бізнесу 2016 – Doing Business 2016).

У загальному рейтингу «Doing business - 2016», який складається з десяти індикаторів, серед 189 досліджених країн, Україна займає 83 позицію піднявшись на 4 позиції у порівнянні з минулорічними результатами. Незважаючи на те, що в останні роки спостерігається тенденція зростання, держава й досі продовжує займати значно нижче місце, ніж країни ЄС та пострадянського простору.

Лідером рейтингу є Сінгапур, який очолює його вже багато років поспіль. До першої десятки країн із найбільш сприятливими умовами для ведення бізнесу також увійшли Нова Зеландія, Данія, Південна Корея, Гонконг (Особливий адміністративний район Китаю), Великобританія, США, Швеція, Норвегія та Фінляндія.

Найгіршими країнами для ведення підприємницької діяльності у цьому році визнані Південний Судан (187 місце), Лівія (188) та Еритрея (189).

Згідно з даними, зібраними асоціацією «Doing Business», для того, щоб розпочати бізнес в Україні, необхідно пройти 4 процедури, витратити 7 днів та 0,6% від доходу на душу населення. Також, експерти наголошують на тому, що мінімальний капітал може бути відсутнім. В світовому рейтингу, Україна посідає 30 місце із 189 за даним індикатором. Найближчі позиції до України, займають Білорусь (12), Казахстан (21), Молдова (26), Киргизька Республіка (35).

Більшість розвинених країн світу, робить систематичні кроки для полегшення та оптимізації ведення бізнесу. Спільними для багатьох з них є: спрощення та пришвидшення процедур реєстрації, впровадження нових електронних технологій та скорочення або виключення вимог до розмірів мінімального капіталу. Більшість з країн проводить реформи регулювання в декілька етапів. В країні, за останні роки також відбулись якісні зміни.

Зменшення індикатору оподаткування було очікуваним, адже, незважаючи на активне реформування даної сфери, складні та незрозумілі зміни в податковому законодавстві призвели до багатьох порушень. За даними рейтингу, в середньому, фірми сплачують 5 податкових платежів на рік, при цьому, вони витрачають 350 годин для подачі, підготовки та сплати податків. Сума, яку платники витрачають на виконання податкового обов'язку складає 52.20% прибутку.

За останній рік, більшість країн намагалися зробити процес сплати податків більш швидким, простим та дешевим для бізнесу, пропонуючи електронні системи для подачі та оплати та інші засоби. Другою тенденцією є зниження ставок податків, проте далеко не у всіх країнах, такі заходи принесли результат. Що стосується України, реформування податкової системи продовжує залишатися одним із ключових напрямків, протягом останніх років.

Варто вказати, що єдиною категорією, в якій, за результатами рейтингу було відчутно суттєві зміни, стала реєстрація бізнесу. Проте в подальшому, важливо працювати над тим, щоб бізнес було не тільки легко відкрити, але і вигідно їм займатися.

Сьогодні в Україні спостерігається тенденція до збільшення кількості неплатоспроможних суб'єктів господарювання. У період економічної кризи практично кожне друге вітчизняне підприємство працює збитково. За таких обставин практично ні в кого не виникає сумніву, що відновлення та розвиток України можливі лише на основі відродження підприємництва, чого вдасться досягти лише внаслідок використання комплексу послідовних взаємозв'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного та соціального характеру, спрямованих на виведення таких суб'єктів господарювання з кризи та відновлення або досягнення ними прибутковості й конкурентоспроможності.

Зростання податкового навантаження на суб'єктів малого бізнесу негативно позначається також на показниках їх розвитку. Тому задля розвитку вітчизняної економіки в цілому та підприємництва зокрема одним з завдань держави повинно стати зменшення податкового тиску на "локомотив" вітчизняної економіки – малі форми підприємства.

*Дзем`юк В. І., магістр
Науковий керівник: к.е.н., доцент Мединська Т. В.
Львівська комерційна академія*

ДІЯЛЬНІСТЬ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Ефективність адміністрування податків характеризує продуктивність діяльності фіскальних органів, рівень податкової культури та дисципліни платників податків, результативність реалізації податкової політики в країні, тобто ефективність функціонування системи оподаткування в цілому.

Ефективність системи адміністрування податків передбачає систематичність та повноту надходжень від сплати податків до бюджетів різних рівнів. Така ефективність

характеризується діяльністю фіскальних органів, ефективністю системи захисту прав та інтересів платників податків, переліком податків і зборів, рівнем податкового навантаження тощо. До основних критеріїв визначення ефективності системи справляння податків належать [1, с. 200]:

- ступінь досягнення поставлених цілей та виконання завдань;
- ступінь адаптації системи до змін зовнішнього середовища;
- ступінь досягнення балансу інтересів суб'єктів процесу адміністрування податків;
- порівняння результатів і витрат на їх досягнення.

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин ефективність системи адміністрування податків передбачає не лише систематичне та в повному обсязі надходження платежів податкового характеру до відповідних бюджетів за найменших витрат на їх адміністрування, а й якісне обслуговування, з боку податкових органів, платників податків.

Закон України № 2181 «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» [2], фактично, був першою спробою вдосконалення нормативно-правового забезпечення адміністрування податків. Він забезпечив уніфікацію процедур сплати податків, запровадив ідеологію взаємовідносин платників податків з податковими органами, згідно якої платник має можливість відстоювати свої права та інтереси. Однак зі спробою уніфікувати податкові норми назріло багато супутніх проблем вітчизняного податкового законодавства.

Вирішення основних проблем у сфері адміністрування покладалося на прийняття Податкового кодексу України, який знаменував початок податкової реформи. Однак очікуваних результатів не відбулося, оскільки недосконалою обтяжливою залишилися система адміністрування податків для сумлінних платників. Тому з 2011 р. було запроваджено комплекс організаційних та практичних заходів, які спрямовані на оптимізацію системи фіскальних органів, з тим, аби забезпечити [3, с. 21]:

- належне виконання плану надходжень платежів до бюджетів різних рівнів;
- покращити контроль за повнотою та своєчасністю сплати податків і зборів;
- дотримання податкового законодавства;
- виявлення, розкриття та попередження порушень у сфері оподаткування;
- зменшення податкового боргу;
- покращення роботи фіскальних органів з платниками податків,
- громадськістю та ЗМІ;
- вдосконалення механізмів адміністрування платежів податкового характеру тощо.

Державну податкову адміністрацію України було реорганізовано у Державну податкову службу України, згодом шляхом об'єднання Державної податкової служби України та Державної митної служби України утворено Міністерство доходів і зборів України, і в травні 2014 р. на базі Міндоходів України утворено Державну фіскальну службу України (далі – ДФСУ). В процесі такої реорганізації з метою уникнення дублювання певних функцій було об'єднано деякі підрозділи, функції яких повторювалися. Крім того, зменшено кількість структурних підрозділів центрального апарату та кількість територіальних фіскальних органів і, як наслідок, скорочено штатну чисельність їх працівників [4].

Зазначимо, що така реорганізація фіскальних органів покликана забезпечити підвищення прозорості їх діяльності, більш якісне обслуговування платників податків, вдосконалення процесу адміністрування податків і зборів, а також виявлення й ліквідацію схем мінімізації податкових зобов'язань.

Отже, фіскальна служба України стала на шлях трансформації від фіскального органу до сервісної служби, тобто на шлях переходу від контрольно-перевірочної роботи

до обслуговування платників податків в процесі адміністрування податків, зборів та платежів, в результаті чого одним із стратегічних пріоритетів подальшого розвитку ДФСУ є унеможливлення будь-яких проявів корупції. Однак, система адміністрування податків залишається недосконалою, непрозорою та обтяжливою для пересічного платника податків. Численні та постійні зміни до податкового законодавства без попереднього інформування про них платників податків не сприяє підвищенню рівня податкової культури громадян України. В результаті у платника практично відсутній стимулюючий фактор для сумлінного виконання своїх податкових зобов'язань перед державою, оскільки переважаючим є саме фіскальний аспект процесу адміністрування податків.

Таким чином, діяльність фіскальних органів щодо підвищення ефективності адміністрування податків і зборів повинна не лише бути спрямованою на мобілізацію фінансових ресурсів у державну казну, а й сприяти покращенню податкових взаємовідносин з платниками податків, підвищенню рівня їх довіри до фіскальних органів шляхом створення стимулювальних механізмів оподаткування для сумлінних платників.

Список використаних джерел:

1. Воронкова О. М. Теоретико-методологічні засади ефективності податкового менеджменту / О. М. Воронкова // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди : збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – Вип. 17/1. – С. 198-202.

2. Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами : Закон України №2181-III від 21 грудня 2000 р. [втратив чинність]. – Інфодиск: «Законодавство України».

3. *Income tax in the Netherlands* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Income_tax_in_the_Netherlands.

4. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка / за ред. З. Ватаманюка, С. Панчишина : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – 3-тє вид. стререотип. – К.: Видавничий Дім Альтернативи, 2015. – 606 с.

Заяць Н. В., УФФ-43 с

Науковий керівник: д.е.н., доцент Ярема Я.Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ

Розвиток малого та середнього бізнесу є одним із найпріоритетніших напрямів розвитку економіки провідних країн світу. В економічно-розвинених державах саме малі підприємства є основним «стовпом» економіки. Недаремно фахівці запевняють, що без них існування великих підприємств опинилося би під великим питанням. Понад 20 млн. підприємств малого і середнього бізнесу діють на території Європейського Союзу, частка яких у загальній доданій вартості складає близько 50%. До того ж, вони забезпечують майже чверть експорту [1].

Країною найбільшої концентрації підприємств малого бізнесу вважають Італію, називаючи її політику «економікою малого бізнесу». Тут діє близько 3,5 млн. малих та середніх підприємств, де працюють четверо з п'яти найманих працівників. Малі та середні підприємці Італії забезпечують 52% ВВП та 18% експорту продукції [2].

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу виступають елементом структурної перебудови регіональної економіки, сприяють підвищенню доходів місцевих бюджетів. Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування – законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати, створення особливих умов податкового режиму – загального чи спеціального (спрощеного).

Використання особливих режимів оподаткування для підтримки як пріоритетних видів господарської діяльності, так і безпосередньо окремих груп суб'єктів підприємництва, є одним з шляхів забезпечення ефективного їх розвитку. Саме спеціальний податковий режим спрямований на стимулювання малого підприємництва, а його система припускає тільки один вид податку: єдиний податок, який сплачується до місцевого бюджету. Незалежно від цього підприємці платять єдиний соціальний внесок, що зараховується на рахунки органів Пенсійного фонду України.

Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності [ССО] надає суб'єкту малого підприємництва низку переваг:

- спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку.
- спрощується ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачена Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- різноманітні форми податкової звітності за податками та зборами заміщуються єдиним податком, при цьому заповнюється одна форма звітності;
- розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва подається до податкового органу раз на квартал, для суб'єктів підприємництва – фізичних осіб 1, 2 груп – один раз на рік;
- спрощений порядок подачі звітності для платників єдиного податку 2-ї групи;
- надається право вибору сплати ПДВ [3].

Розробка та реалізація бізнес-умов для суб'єктів підприємництва дає можливість відповідним органам забезпечити стійкий рівень зайнятості населення, зростання рівня життя їх та забезпечення приросту дохідної частини місцевих рад не лише в частині сплаченого єдиного податку а й в частині ПДФО, як значної його частки.

У 2016 році спрощена система оподаткування зазнала значних змін. Зміни у спрощеній системі оподаткування обґрунтовуються прагненням створити рівні умови діяльності для всіх суб'єктів підприємництва. Запропоновані міністерством фінансів вирівнювання ставок та зниження максимального обороту покликані зменшити зловживання спрощеним оподаткуванням. Реформа, спрощеної системи оподаткування облік та звітності, найвірогідніше, стимулюватиме зростання конкуренції, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності малого бізнесу в цілому. Водночас реформа наблизить спрощену систему оподаткування до загальної системи оподаткування та спонукає частину компаній перейти на цю систему.

Однак реформа буде успішною лише за умови усунення репресивної та здирицької системи адміністрування податків. В іншому випадку наслідки наближення можуть бути негативними для малого бізнесу.

Із запровадженням реформи має відбутися часткове усунення дискримінації найдрібніших підприємців, в тому числі тих, хто тільки починає діяльність.

Спрощена система оподаткування була регресивна і не вигідна для сотень тисяч дрібних ФОП, проте цей факт часто ігнорується при аналізі ССО. Фіксований розмір єдиного податку - у першій та другій групах - та мінімального ЄСВ призводить до того, що ефективна ставка для найдрібніших підприємців є високою - 10-20% від виручки і більше.

В результаті реформи податкове навантаження на дрібних підприємців частково знизиться. Це дозволить знизити бар'єр для входу на ринок і сприятиме легалізації існуючого бізнесу.

При оцінці податкового навантаження потрібно також врахувати, що реформа Мінфіну передбачає зниження, а згодом і скасування ЄСВ. Це означає, що підприємці, які мають найманих працівників, отримають можливість сплачувати менше платежів державі з фонду оплати праці.

Запропонований Мінфіном проект реформи також передбачає обов'язкове застосування касових апаратів користувачами ССО, адже за відсутності ефективного контролю за обсягом виручки підприємці можуть самі знижувати податкове навантаження до бажаного рівня, і величина ставок не матиме значення.[4]

Як свідчать оприлюднені Мінфіном матеріали, для більшості платників касові апарати повинні стати обов'язковими з 2016 року, для частини - нинішня перша група платників єдиного податку - з 2019 року.

Підсумовуючи вищесказане, доцільно відмітити, що при розробці нової податкової реформи враховані інтереси найбільш чутливих до нововведень суб'єктів господарювання, а саме фізичних осіб - підприємців 1 та 2 груп. Щодо нововведень для інших груп платників єдиного податку, варто зазначити підготовку до їх поступового переходу в рамки загальної системи оподаткування. Однак, на нашу думку, загальна лібералізація податкової системи має привести всю систему оподаткування до певного спрощення, як з точки зору адміністрування податків, так і ведення обліку. Враховуючи міжнародний досвід, вагомим кроком спрощення і уніфікації обліку для суб'єктів малого підприємництва стала б розробка єдиного стандарту обліку та звітності, в якому були б усунуті суперечності існуючих нормативних актів.[5]

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

2. Озаринська В.В. Основи формування системи підтримки малого бізнесу в Україні / В.В. Озаринська // [електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>3. Оподаткування малого бізнесу в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. / Гера-симчук Л.С. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, № 5/2013// – Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/9bb21bdf473e489febadd99ec20ce45b.pdf>

4. Про створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні [Електронний ресурс]: Проект Закону України від 11.12.2015 – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57388.

5. Гогой І. Ю. Спрощена система оподаткування: переваги та недоліки / І. Ю. Гогой // Управління розвитком. – 2014. – № 5. – С. 78-80.

Сеник Р.Р., УФФ-53 с

Науковий керівник: д.е.н., доцент Ситник Н.С.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК СПОСІБ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі розвитку підприємницької діяльності важливим є питання фінансового оздоровлення підприємств. Для ефективної діяльності та забезпечення стійкості фінансового стану є необхідним запровадження дієвого податкового механізму.

Фінансове оздоровлення підприємства - це комплекс заходів, як на державному рівні, так і на рівні суб'єктів господарювання, спрямований на запобігання кризовим явищам, відновлення платоспроможності, прибутковості, зміцнення фінансового стану тощо [1].

Важливу роль у забезпеченні державної фінансової підтримки підприємств відіграє застосування податкових інструментів стимулювання. До таких інструментів належать: податкові пільги, податкові знижки, амортизація відрахувань, податкові канікули.

Податкові пільги є одним з найбільш широко розповсюджених механізмів сучасного податкового регулювання, застосовуючи їх можна стимулювати ті види економічної діяльності та в тих секторах економіки, які, на думку держави, потребують додаткових інвестицій та інновацій. До найважливішого напрямку використання податкових пільг, варто віднести освоєння високотехнологічного, інноваційного виробництва, що, у свою чергу, здатне забезпечити розвиток малого та середнього підприємництва, інноваційної діяльності, раціонального використання ресурсів.

Шляхом надання податкових знижок, держава стимулює розвиток пріоритетних для суспільства напрямів діяльності. Доцільним є використання податкових знижок саме для стимулювання позитивних зрушень у процесах оздоровлення фінансів підприємств. Уряди багатьох країн реалізують це завдання створенням додаткових стимулів для інвесторів, санаторів, шляхом запровадження цього елемента податкового механізму. Знижки надаються за обсяги ресурсів, які залучаються в певну галузь, підприємство, за створення робочих місць, за реінвестування отриманого прибутку тощо [1, с.27].

Важливу роль у податковому регулюванні фінансової діяльності відіграє амортизація. Амортизація відрахувань є одним з найважливіших джерел формування фінансових ресурсів підприємства, а отже, регулювання порядку і форм амортизації основних засобів і нематеріальних активів істотно впливає на склад цих ресурсів та інвестиційні можливості суб'єктів господарювання. Основу такого регулювання складають затверджені форми, методи, пільги, амортизація різних видів необоротних активів [2].

Варто звернути увагу на те, що амортизація здійснює вплив на податкові відносини між державою та підприємством. Від рівня амортизації залежить, по-перше, обсяг податкових платежів до державного бюджету, по-друге, величина чистого прибутку підприємства. Саме це обумовлює необхідність оптимального поєднання використання пільгового амортизаційного механізму та його державним регулюванням.

Реалізація амортизаційної політики на підприємстві повинна забезпечувати процес оновлення основного капіталу, нематеріальних активів, і підвищувати технічний рівень виробництва. Все це створює достатні передумови для зниження собівартості продукції і максимізації прибутку, які є основними напрямками стійкого розвитку підприємства.

Наступним інструментом є податкові канікули, прерогативою їх використання є те, що цей податковий інструмент державної підтримки передбачає для іноземних інвесторів простий режим оподаткування та, зокрема, підтримку підприємництва на початкових етапах становлення суб'єктів господарювання.

До важливих податкових інструментів впливу на підприємство ще варто віднести: знижені ставки прямих податків, як менш витратна альтернатива податковим канікулам для державного бюджету; інвестиційний податковий кредит у формі відстрочки сплати нарахованого податку, який використовується виключно на інвестиційні цілі; зменшення бази оподаткування або податкова знижка шляхом включення витрат на інвестиційні цілі

до витрат; амортизаційна премія; звільнення від сплати ПДВ та мита щодо імпорту обладнання, яке не виробляється в країні [3].

Враховуючи значний вплив світової фінансової кризи на економічні процеси в країні, повинна посилюватись роль державної підтримки підприємств за допомогою вищезгаданих податкових інструментів. В подальшому виникає необхідність збалансування інтересів, як суб'єктів господарювання, так і державних органів влади для ефективного їх функціонування в сучасних умовах .

Список використаних джерел:

1. Дюрядін В. П. Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств : теоретичні аспекти / В. П. Дюрядін, А. М. Леміш // . – 2004. – № 12. – С.25–28.
2. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сучасна концепція амортизаційної політики підприємства/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_04/16.pdf
3. Гудзенко І.С. « Бюджетно- податкове регулювання фінансової діяльності підприємств в Україні » / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-in.ua/ukr/im/118/2/4.pdf>

Симир А., УФФ-33 с

**Науковий керівник: к.е.н., доцент Татарин Н.Б.
Львівський національний університет імені Івана Франка**

ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Необхідність розробки фундаментальних основ формування податкового механізму в Україні обумовлюється підтримкою важливої ланки економіки — фінансів підприємств. Податковий механізм — є одним з важливих важелів державного регулювання і визначення напрямків фінансового оздоровлення підприємств. Розробка оптимального податкового механізму дає можливість запобігати виникненню та сприяти виходу підприємств з кризового стану, забезпечити першочергове завдання — зміцнення фінансів суб'єктів господарювання та основи фінансової системи держави.

Сьогодні в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості фінансово неспроможних підприємств. Уряд, на жаль, не помічає всеохоплюючої збитковості реального сектора економіки, як і збитковості фінансових установ. За даними Держстату, у 2015 році сума збитків підприємств національної економіки становила 854 млрд. грн. Це у 2,5 разу перевищило суму прибутків усіх підприємств країни - 337 млрд. грн.

Податковий механізм в управлінні фінансовим оздоровленням повинен орієнтуватися на досягнення стратегічних цілей та конкретних завдань їх реалізації:

- встановлення ієрархії цілей за строками досягнення і ефективності рішення проблем фінансового оздоровлення;

- вибір оптимального варіанта податкового регулювання діяльності кризових підприємств;

- поетапне досягнення цілей.

Тому, стає беззаперечним твердження, що розробка оптимального податкового механізму є важливим засобом запобігання виникненню та виходу підприємств з кризового стану, який дозволить їм успішно функціонувати.

Податковий механізм через свої елементи (встановлений перелік податків, ставки оподаткування, податкові пільги, тощо) дає можливість досягати рівноваги між фінансовими та соціально-економічними інтересами держави в межах його основних функцій (податкове планування, податкове регулювання, та податковий контроль).

Слід відмітити, що елементи самого механізму є непрямою формою державної підтримки фінансового оздоровлення підприємства. Податковий механізм фінансового оздоровлення передбачає надання фінансової підтримки як на поворотній (податкові канікули, реструктуризація податкового боргу, тощо) так і на безповоротній (списання податкового боргу, надання пільг, тощо) основах.

Під фінансовим оздоровленням підприємств необхідно розуміти систему заходів як на державному рівні, так і рівні суб'єктів господарювання, спрямованих на покращення їх фінансового стану, відновлення ліквідності, платоспроможності, прибутковості, втрачених активів або доходів, виконання обов'язкових економічних нормативів тощо.

Відповідно, керуючі органи з питань банкрутства, а також податкові органи при формуванні переліку підприємств-податкових боржників, які підлягають фінансовому оздоровленню за рахунок бюджетних коштів, проводять їх відбір використовувати ряд критеріїв. Головним з них є віднесення підприємства-боржника до статусу підприємств, які мають соціально-економічну значимість для певного регіону або країни в цілому.

На сьогодні, складено наступний перелік базових критеріїв відбору підприємств для надання їм державної підтримки податкового характеру:

- підприємство відноситься до пріоритетної галузі держави (регіону);
- потенційна прибутковість підприємства;
- високий рівень менеджменту;
- спрямованість на використання нових, ефективних енергозберігаючих (ресурсозберігаючих) та екологічно безпечних технологій;
- можливість експорту (приросту експорту) конкурентоспроможної продукції;
- збереження та нарощення науково-технічного потенціалу (досліджень і розробок, що мають пріоритетне значення для країни);
- наявність реальних внутрішніх та зовнішніх ринків збуту продукції;
- дотримання встановленого порядку використання коштів наданих державою за цільовим призначенням

Найвідповідальнішим моментом при створенні податкового механізму, який би забезпечив економічне зростання, максимізацію податкових доходів бюджету є встановлення податкових ставок. З часом, в результаті еволюції виявлялося, що важливим у цьому плані є диференціація ставок податків. Вони можуть встановлюватись, беручи за основу розмір одержаного прибутку, або на основі галузі здійснення підприємницької діяльності чи її здійснення на певній території. Так у США, Нідерландах, Люксембурзі та деяких інших країнах використовується градація ставок податків залежно від розміру одержаного компанією прибутку.

Що стосується податкових пільг, то вони пов'язані із створення умов для ефективнішого виробництва. Саме тому вони являються основним елементом податкового механізму фінансового оздоровлення підприємств. Згідно з чинним законодавством України передбачені наступні форми надання податкових пільг:

встановлення мінімуму, який не оподатковується;
вилучення з оподаткування певних елементів об'єкта оподаткування;
звільнення від оподаткування окремих осіб або категорій платників податків;
зменшення податкових ставок;
застосування цільових податкових пільг, у т. ч. податкових кредитів

Крім вищезазначених класифікацій податкових пільг, існує підхід, що базується на віднесення їх на прибуток або витрати платника, тобто впливу на елементи податкового механізму. Відповідно до цього пільги поділяються на три основні види: вилучення, податковий кредит і знижка.

Вилучення (відрахування) – вид податкової пільги, при якій відбувається вилучення окремих складових частин із загальної бази оподаткування з метою її зменшення. Механізм надання такого виду пільг безпосередньо проектується на об'єкт оподаткування, який зменшується.

Податковий кредит – вид пільг, при якому звільнення стосується загальної суми податкового платежу, нарахованого для сплати. В Україні податковий кредит застосовувався у вигляді термінової відстрочки податку, який належить до сплати підприємством у бюджет в календарному році, але з втратою чинності регламентуючого законодавчого акту, це поняття в чистому вигляді не регламентовано.

Знижка — це вид податкової пільги, яка зменшує податкову базу або суму податку на визначені розміри. Величина цієї знижки визначається сумою витрат платника, які законодавчо виводяться з-під оподаткування шляхом зменшення на еквівалентну величину податкової бази. Шляхом надання такого виду пільг держава стимулює розвиток пріоритетних для суспільства напрямів діяльності господарюючих суб'єктів.

На даному етапі розвитку економіки України доцільно використовувати податкові знижки саме для стимулювання позитивних зрушень в процесах оздоровлення фінансів підприємств. Роль і вплив держави на фінансове оздоровлення, в тому числі за допомогою елементів податкового механізму обмежується при судовому провадженні санації підприємства. Саме тому державні органи повинні приймати активну участь у фінансовому оздоровленні платника при зверненні платника або його кредиторів до господарського суду про порушення справи банкрутства, визнання його не платоспроможним.

Отже, ефективність використання податкового механізму залежить від того, наскільки держава враховує внутрішню сутність податків та їх суперечливість. Змінюючи податкову політику, маніпулюючи податковим механізмом, держава одержує можливість стимулювати економічний розвиток або стримувати його.

Тому підтримка з боку держави через елементи податкового механізму процесів фінансового оздоровлення повинна орієнтуватися передусім на підприємства, які здатні її використати з максимальною віддачею та забезпечити свій фінансово-економічний розвиток, що в перспективі позитивно впливатиме на формування дохідної частини бюджету та загального розвитку держави.

*Симчик Х. В., бакалавр
Науковий керівник: к.е.н., доцент Мединська Т. В.
Львівська комерційна академія*

АНАЛІЗ СТАНУ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Одним із важливих чинників економічного зростання країни є ефективна податкова система. Найбільш вагомими у формуванні податкових надходжень є непрямі податки. До

них входять: основний бюджетоутворюючий податок – ПДВ, а також акцизний податок та мито, ще ці податки називають податками на споживання.

Характерною особливістю непрямих податків є те, що:

- це внутрішні податки які не можуть регулюватися нормами міжнародних договорів, крім договорів, ратифікованих Верховною Радою України, до вступу у силу законів за кожним з вказаних податків;

- вони виникають тільки на останньому етапі в процесі реалізації товарів (робіт, послуг) безпосередньо виробником чи торгівельною організацією, а також юридичними і фізичними особами, які ввозять на митну територію України товари, шляхом надбавки до ціни товару (робіт, послуг), що склалася, створюючи нову вартість;

- непрямыми вони є через те, що фактично матеріальні витрати зі сплати податку несе споживач у складі ціни на продукцію, що він придбав.

Таблиця 1

Надходження непрямих податків до Зведеного бюджету України за 2010-2014рр.

Роки	ПДВ		Акцизний податок		Мито	
	Сума, (млн. грн.)	Частка, (у % до податкових надходжень)	Сума, (млн. грн.)	Частка, (у % до податкових надходжень)	Сума, (млн. грн.)	Частка, (у % до податкових надходжень)
2010	86315,9	36,82	28316,1	12,08	8556,4	3,65
2011	130093,8	38,90	33919,2	10,13	10462,8	3,12
2012	138826,8	38,50	38428,75	10,66	13186,6	3,66
2013	128269,3	36,24	36668,2	10,36	13342,5	3,77
2014	139024,0	37,83	45100,0	12,27	12609,0	3,43

Беззаперечно, як видно з таблиці 1, чільне місце серед податків на споживання займає ПДВ. Об'єктивна необхідність застосування ПДВ в Україні пояснюється прагненням нашої держави до інтеграції у ЄС, однією з умов якого є використання саме цього податку. І, скасувавши ПДВ, Україна просто випаде з інтеграційних процесів не лише в Європі, а й у світі [1].

Хоча в абсолютному вимірі надходження від ПДВ зростають до 2012 року. Спостерігається тенденція до зменшення частки ПДВ за 2012 р., що було спричинено економічною кризою. За наслідками роботи у 2013 р. як в сумі, так і у відсотках частка ПДВ зменшується і стосовно податкових надходжень так і щодо доходів Зведеного бюджету. Це пояснюється низьким рівнем виконання річного плану за ПДВ, який становить лише 60,7%, у той час, як середній рівень фактичних надходжень за вказаний період за останні 5 років становив 72,2%. Попри невиконання планових показників, обсяги відшкодувань ПДВ з бюджету збільшилися у 2013 році на 16,38%.

У січні – грудні 2014 року до державного бюджету надійшло 139 млрд. грн. ПДВ, що на 8,4 %, перевищує відповідний показник попереднього року. Збільшення надходжень податку в поточному році було забезпечено зростанням на 10,7 млрд грн, або на 11,1%, надходжень податку на додану вартість із ввезених в Україну товарів. Таке збільшення сталося внаслідок підвищення офіційного обмінного курсу гривні до іноземних валют, що призвело до відповідного збільшення бази оподаткування.

Специфічним акцизом, а він в Україні представлений акцизним податком, обкладаються споживчі товари, що не є предметами першої необхідності та мають високий рівень рентабельності [2]. Акцизний податок в Україні відіграє менш важливу роль, а ніж ПДВ. У складі доходів Зведеного бюджету його частка за 2010-2014 рр. не перевищує в середньому 8%, причому частка акцизного податку у податкових

надходженнях відрізняється повільним зростанням: 2011 р. – 10,13%, 2012 р. – 10,66 %, а у 2013 р. незначне зменшення частки до 10,36%.

Слід відмітити, що останнім часом зростає фіскальна роль акцизного податку при формуванні дохідної частини бюджету. Зазначимо, що за 2014 рр. відбулося значне зростання надходжень від акцизного податку в абсолютному вимірі, що насамперед це спричинено стрімким зростанням ставок акцизів, особливо на тютюнові вироби. З метою підвищення ролі акцизу у податкових надходженнях поступово підвищуються ставки цього податку. Так, з 1 травня 2014 року підвищилися ставки акцизу на пиво на 42,5%, з 1 липня 2014 р. – на тютюнові вироби – на 31,5%, а з 1 вересня 2014 р. зросли ставки на спирт та алкогольні напої в цілому на 25%. Удвічі збільшено ставки акцизного податку на нові автомобілі та мотоцикли і автомобільні кузови.

Митне оподаткування не належить до податків, які мають ключове значення при формуванні дохідної частини бюджету. Так, у 2010 році частка мита у доходах Зведеного бюджету становила 2,72%, у 2011 р. – 2,63%, у 2012 р. – 2,96%, у 2013 р. – 3,01%, у 2014 р. – 2,76%. Надходження податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції у 2012 р. склали 63,7% річного плану, тоді як за 2011 рік до бюджету надійшло 74,1% фактичних річних надходжень. У 2013 р. ця ситуація покращилася і пішло зростання надходжень до бюджету, чого не скажеш за підсумками 2014 р. Негативний вплив на рівень надходжень податків до бюджету, зокрема від міжнародної діяльності, створює ситуація, що наразі склалася в Україні. А саме, у зв'язку з анексією АР Крим та м. Севастополь бюджет недоотримав 1,8 млрд грн, а військові дії у Східному регіоні зменшили надходження на 3,5 млрд грн.

Сучасний стан непрямого оподаткування в Україні має такі головні ознаки [3, с. 245]:

- зниження фіскальної потужності під час наповнення державного бюджету;
- невідпрацьованість системи адміністрування непрямих податків, особливо ПДВ;
- критичний рівень бюджетних відшкодувань і взаємних заборгованостей з ПДВ;
- недостатня повнота охоплення платників податків і формування бази оподаткування;
- високий рівень ухилення від оподаткування;
- недостатня прозорість функціонування митних органів.

Таким чином, розглянувши стан непрямого оподаткування в Україні, можна зробити висновки про те, що ПДВ займає домінуючі позиції. Разом з тим, як свідчить вітчизняний досвід, практика нарахування й сплати непрямих податків неповною мірою відповідає вимогам ринкового середовища, що вимагає подальшого вдосконалення механізму їх справляння.

Список використаних джерел:

1. «Прогресивний план адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 9 березня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Сідельникова Л.П. Податкова система навч. посіб. / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. - К.: "Видавництво ЛПА-К", 2012. – 576 с.

Спалиляк М., УФФ 43-с
Науковий керівник: д.е.н., доцент Ситник Н.С.

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ЛАНКА ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття податкового механізму є одним із найдавніших понять сучасності. Центральною ланкою податкового механізму фінансового оздоровлення підприємств є податкове регулювання.

Під податковим регулюванням розуміють цілеспрямований вплив держави на учасників економічних відносин шляхом використання засобів та інструментів податкової політики. [1]. Мета, завдання та зміст податкового регулювання визначаються регулюючою функцією податків, тобто цей процес необхідний і від нього залежить стан податкової політики. Значення цього складного елементу податкового механізму зростає ще й у зв'язку з тим, що воно дає змогу зменшити суперечності з фіскальною функцією податків. Велике значення мають конкретні методи, якими здійснюється податкове регулювання. Вони визначаються різними чинниками, насамперед метою податкового регулювання, його завданням, типом податків, суб'єктом оподаткування тощо. Серед методів, які застосовуються, найпоширенішими є такі:

- інвестиційні податкові кредити;
- податкові канікули;
- податкова амністія;
- відстрочка сплати податку;
- укладання угод між державами щодо уникнення подвійного оподаткування.

Конкретне податкове регулювання здійснюється різними способами, які умовно поділяються на дві групи:

1. надання пільг щодо оподаткування;
2. застосування різних штрафних санкцій [2].

Необхідність податкового регулювання через систему пільг і санкцій пояснюється динамічним характером процесів відтворення. Найефективнішим напрямом податкового регулювання є надання пільг. Воно являє собою частину загальної податкової політики держави і найімовірніші можливості скоротити податкові платежі для підприємства.

При проведенні податкового регулювання — визначенні ставки оподаткування, податкової пільги або надання податкового кредиту — необхідно враховувати зовнішні чинники, основним з яких є інфляція.

Податкове регулювання належить до економічних методів, оскільки за своєю сутністю воно реалізується саме через економічні інтереси суб'єктів податкового процесу. За формою впливу податкове регулювання відносять до непрямих методів, що базується не на прямому примусі суб'єктів господарювання, а на використанні їхніх економічних інтересів. Справа в тому, що, застосовуючи засоби податкової політики, держава створює умови, за яких платникові стає вигідним здійснювати дії, що відповідають державним інтересам, і не вигідним робити те, що інтересам суспільства не відповідає [3].

Принципами податкового регулювання як центральної ланки податкового механізму фінансового оздоровлення підприємств є:

1. стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції;
2. стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності — введення пільг щодо оподаткування прибутку (доходу), спрямованого на розвиток виробництва;
3. обов'язковості — впровадження норм щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), визначених на підставі достовірних даних про об'єкти оподаткування за

звітний період, та встановлення відповідальності платників податків за порушення податкового законодавства;

4. соціальної справедливості — забезпечення соціальної підтримки малозабезпечених верств населення шляхом впровадження економічно обґрунтованого неоподаткованого мінімуму доходів громадян та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, які отримують високі та надвисокі доходи.

Податкове регулювання здійснюється як на загальнодержавному (загальнодержавні податки й збори), так і на місцевому рівні (місцеві податки й збори, а також надання місцевими органами самоврядування пільг за загальнодержавними податками і зборами у межах сум, які зараховуються у місцеві бюджети).

Отже, податкове регулювання має свої особливості, які відрізняють його від регулювання господарської діяльності. Основною вимогою до податкового регулювання є здійснення економічної діяльності та виваженості його проведення. Крім того, податкове регулювання — наймобільніша частина податкового менеджменту. Його стрижнем є система економічних та організаційних заходів оперативного втручання в хід регулювання податкових обов'язків.

Список використаних джерел:

1. Дюрядін В. П. Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств: теоретичні аспекти / В. П. Дюрядін, А. М. Леміш // *Економіка Крима*. – 2013. – № 12. – С. 25-28
2. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” в редакції Закону №283/97-ВР від 22.05.97 // *ВВР*. –1997.-№105
3. Г.Нагорняк. Проблеми податкового регулювання в Україні та шляхи їх вирішення / Г.Нагорняк, Ю.Вовк // *Галицький економічний вісник*. — 2010. — №2(27). — с.140-152

Федюк І. В.

*Науковий керівник: к.е.н, доцент. Козьмук Н.І.
Львівський інститут ДВНЗ Університет банківської справи*

ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ЇХНЬОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Постановка проблеми. В умовах глибокої системної кризи, яка охопила майже всі аспекти життя, більшість підприємств перебувають на межі виживання. За таких умов виникає необхідність визначення механізмів та методів фінансового оздоровлення підприємств, що має ґрунтуватися на поглибленому аналізі фінансового стану.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у визначенні сутності фінансового оздоровлення підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану, обґрунтуванні шляхів фінансового оздоровлення підприємств в умовах невизначеності та розробленні рекомендацій щодо реалізації заходів з фінансового оздоровлення вітчизняних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансове оздоровлення – відносно нове і спірне для економічної науки поняття, що з'явилося одночасно з початком формування ринкових відносин. У сучасній ситуації отримали поширення два основних підходи до сутності поняття «фінансове оздоровлення»: правовий і фінансово-економічний.

Згідно із правовим підходом фінансове оздоровлення є реабілітаційною процедурою, яка передбачає можливість отримання боржником, щодо якого порушена справа про неспроможність, відстрочень і розстрочок сплати боргів на строк до декількох років за умови надання гарантій кредиторам.[1, с. 13].

Фінансово-економічний підхід фінансове оздоровлення розкриває з позиції антикризового управління. При цьому фінансове оздоровлення розуміється як:

- завершальна стадія антикризового управління;
- основний етап антикризового управління;
- вихід з банкрутства на основі довгострокових програм, бізнес-планів фінансового оздоровлення;
- відновлення платоспроможності та встановлення фінансової рівноваги між доходами і витратами шляхом усунення причин, що викликали фінансову кризу;
- виявлення і швидке використання наявних резервів, щоб якнайскоріше вийти з кризової ситуації[2, с. 75].

Підхід до фінансового оздоровлення через систему антикризового управління означає, що воно повинне випереджати та запобігати неплатоспроможності і неспроможності підприємства, а в стратегічному плані – забезпечувати підприємству впродовж тривалого часу таку конкурентну перевагу, яка дозволить виробити затребувану ринком продукцію.

Фінансове оздоровлення як частина системи антикризового управління базується на таких принципах:

1. Рання діагностика кризових явищ у фінансовій діяльності підприємства.
2. Терміновість реагування на кризові явища.
3. Адекватність реагування підприємства на міру реальної загрози його фінансовій рівновазі.
4. Повна реалізація внутрішніх можливостей виходу підприємства з кризового стану [3, с. 247].

Фінансове оздоровлення підприємства може бути представлене сукупністю блоків, що циклічно повторюються (рис. 1).

Рис. 1. Схема фінансового оздоровлення підприємства

Джерело: авторська розробка[4]

План фінансового оздоровлення може бути складений у формі бізнес-плану. Такий бізнес-план спрямований на відновлення платоспроможності і досягнення ефективної діяльності з урахуванням наданої державної підтримки для проведення санаційних заходів.

Бізнес-план фінансового оздоровлення має висвітлювати такі питання:

1. Загальна характеристика підприємства та його фінансовий стан;
2. Основні параметри проекту бізнес-плану;
3. Заходи для відновлення платоспроможності та підтримки ефективної господарської діяльності;
4. Ринок і конкуренція;
5. Маркетингова діяльність підприємства;
6. План виробництва та його ресурсне забезпечення;
7. Фінансовий план;
8. Обґрунтування сценаріїв подолання найбільш ймовірних ризиків у процесі проведення фінансового оздоровлення підприємства [4].

Висновки. Для правильного та ефективного впровадження фінансового оздоровлення необхідно, з боку підприємства розробляти нові фінансові стратегії, використовувати альтернативні види діяльності, впроваджувати виробничі програми, покращити вже існуючі програми та прогресивні технології, реструктуризація.

Список використаних джерел:

1. Леміш А. М. До питання про визначення сутності поняття "фінансове оздоровлення" підприємств // *Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць* Вип. 12 (55) / *Наук. Ред. І.К. Бондар.* - К., 2015. С. 71-77.

2. Лизунова О. М. Управління проблемами покращення фінансового стану підприємства / О.М. Лизунова, О.В. Вискребець, А.О. Коновалова // *Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону.* – 2014. – № 2. – С. 74-77.

3. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства / В.В. Нагайчук // *Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць.* – Одеса : ОНЕУ, 2014. – № 1(52). – С. 245-249.

4. Фоміна К. Чи необхідна підтримка підприємств під час кризи: обговорення третіх дебатів фонду «Ефективне управління» / Фоміна К. // *Правовий тиждень.* – 2014. - № 25 (151) – С.12 – 15.

Хижняк М.Р.

Науковий керівник: д.е.н., професор Пишук Б. І.

Львівський інститут ДВНЗ Університет банківської справи

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЮЧОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Досягнення державою стійкого економічного зростання та забезпечення соціальної справедливості в суспільстві можливе лише за умови створення надійної фінансової бази, забезпечення надходжень до бюджетів усіх рівнів. У досягненні цієї мети визначальним чинником є формування ефективної, стабільної, необтяжливої, простої і зрозумілої для платників податкової системи, яка має забезпечувати справедливий підхід до всіх категорій платників податків, зменшувати втручання держави в діяльність суб'єктів підприємництва, а також створювати умови для подальшої інтеграції України в європейське співтовариство. При цьому сплачувати податки повинні всі без винятку юридичні та фізичні особи вчасно і в повному обсязі, а витрати на їх адміністрування мають бути мінімізованими.

Податкова система в кожній країні є основою її економіки. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого - виступає головним важелем реалізації

державної економічної політики. В умовах формування ринкової економіки виконання доходної частини Державного бюджету України є одним із актуальних завдань, успішне вирішення якого створює сприятливі умови для суспільного розвитку.

Діюча система оподаткування сьогодні не задовольняє ні державу, ні платників податків. Цілий ряд прорахунків та перекосів, які були допущені при її створенні, призвели до того, що податки не виконують повноцінно ні фіскальної, ні стимулюючої функцій. Сфера матеріального виробництва практично обтяжена податками, що веде до скорочення оподатковуваних оборотів, а значить, і до зменшення бюджетних надходжень. У результаті функціонуюча податкова система замість стимулювання виробництва спричиняє його скорочення, а замість поповнення доходної частини бюджету - призводить до його зубожіння. Суть проблеми полягає в тому, що при створенні цієї системи не було повною мірою враховано теоретичні принципи оподаткування, виведені на підставі багатовікового досвіду.

Податкова система має відповідати пріоритетам державної політики соціально-економічного розвитку, сприяти сталому економічному зростанню шляхом лібералізації податкової системи на основі виваженої інвестиційно-інноваційної політики, забезпечувати достатній обсяг сукупних податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів на основі проведення збалансованої бюджетної політики, встановити ліберальне відношення до платників, які сумлінно виконують свої податкові зобов'язання, і посилити відповідальність за несплату податків.

Недосконалість податкової системи призводить до надмірного податкового тиску на господарюючих суб'єктів і не тільки, знижує інвестиційну та інноваційну активність, але й примушує підприємства приховувати реальні розміри доходів, сприяючи розширенню тіньового сектору економіки, який, за оцінками Міністерства економіки України, становить близько 42% обсягу ВВП. В результаті податки не забезпечують необхідний розмір грошових надходжень у бюджет і негативно впливають на інноваційний розвиток підприємств.

Надмірне податкове навантаження є також однією з основних причин, яка змушує платників податків виводити частину або всі свої доходи в тіньову діяльність. Тому зменшення його впливу на підприємство може сприяти виходу бізнесу з «тіні», за рахунок чого можуть збільшитися доходи до бюджетів, коли підприємцям стане нарешті вигідніше сплачувати податки, а не шукати обхідних шляхів.

Однак варто зазначити, що існують підприємства, які справно сплачують податки і при цьому неухильно дотримуються податкового законодавства. Причиною їхнього успіху є податкова оптимізація.

Оптимізацію оподаткування слід розглядати як систему заходів, здійснених у межах чинного законодавства, спрямованих на зменшення податкових платежів, до яких належать – розробка і реалізація схем спрямування фінансових потоків, господарських операцій, обрання виду діяльності, використання пільг, законодавчих прогалів, правильне формування облікової політики підприємства тощо.

Оптимізація оподаткування реалізується шляхом: перенесення термінів виникнення податкових зобов'язань на інші періоди; передання податкових зобов'язань іншим особам; зменшення податкових зобов'язань (шляхом переносу бази оподаткування, зменшення бази оподаткування), використання підприємствами таких механізмів як податковий інвестиційний кредит та інвестиційна знижка.

Перспективна податкова оптимізація ґрунтується на застосуванні таких методів і способів, що зменшують податковий тягар платника податків у процесі його діяльності, маючи довгостроковий характер і з огляду на можливі зміни як зовнішніх так і внутрішніх, що впливають на рівень оподаткування, факторів.

Але лише оптимізації для сучасних підприємств може бути не достатньо. Важкість діючої системи оподаткування суттєво дестимулює підприємців займатися господарською діяльністю в рамках законодавства. Тому одним із шляхів вирішення цієї проблеми може стати спрощення ведення обліку для підприємств. Також слід прибрати у податковій системі дублювання податків і зборів. З боку підприємства з метою створення умов для його стабільного розвитку було б доцільно проводити періодичний моніторинг податкових ризиків. Для підприємства також важливо обрати оптимальну систему оподаткування, щоб економічно вигідно балансувати між інтересами фіскальних органів та власною необхідністю виживати та одержувати прибуток.

*Хоцяновська У.П. УФФ-43 с
Науковий керівник: д.е.н., доцент Ярема Я.Р.
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПОДАТКОВОГО ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні тенденції економічних відносин передбачають наявність в країні чітко сформованої податкової політики. Одним з основних елементів якої є податковий механізм. Податковий механізм використовується державою як засіб впливу на суспільне виробництво.

Т. Ташмурадов дає таке поняття податкового механізму: податковий механізм - державна сила, що визначає економічні та правові методи регулювання зростання економіки країн, що дозволяє населенню творчо працювати в бізнесі та підприємстві, що попереджає порушення в процесі перерозподілу національного доходу, що встановлює принципи справедливості та гуманізму на державному та соціальному рівнях[2].

Податковий механізм включає в себе ряд інструментів, за допомогою яких держава здійснює податкову політику. Такими інструментами виступають податкова ставка, податкові пільги, податкова база, податкові санкції тощо.

За умов сучасної економіки яка на протязі доволі тривалого періоду перебуває в кризовому стані, багато підприємств на території України потребують розробки та реалізації стратегії фінансового оздоровлення. До основних фінансово-економічних методів оздоровлення підприємств відносять оптимізацію податків, невідкладне скорочення витрат, фінансова допомога яка має державне значення тощо.

Одним із найпоширеніших власне податкових методів, котрий підприємства використовують з метою фінансового оздоровлення є оптимізація податків. Оптимізація оподаткування – це організаційні заходи в рамках чинного законодавства, пов'язані з вибором часу, місця і видів діяльності, створенням та супроводом найбільш ефективних схем та договірних взаємин[1]. Оптимізацію оподаткування рекомендують проводити як при створенні бізнесу, так і на будь-якому з етапів функціонування підприємства. Оптимізація оподаткування набагато ширша: окрім мінімізації податкового навантаження, її інструментами є відтермінування сплати податків, зменшення суми сплачуваних до бюджету «живих» засобів та інші. Всі вони вигідні з точки зору фінансового менеджменту: грошові кошти залишаються у розпорядженні підприємства і дають прибуток, не зменшується сума оборотних коштів (а це особливо актуально, коли їх не вистачає), що також сприяє збільшенню прибутку тощо. Сучасні методи оптимізації оподаткування не такі ефективні, як методи агресивної оптимізації, і перш за все це пов'язано з тим, що податок на додану вартість як непрямий податок фактично неможливо оптимізувати, не порушуючи чинного законодавства. Сучасні методи податкової

оптимізації засновані на поєднанні спеціальних податкових режимів із загальним режимом оподаткування. Ці методи володіють однією безперечною перевагою – вони законні.

У сучасних умовах виділяють наступні чотири моделі поведінки платників податків в контексті податкової оптимізації:

1. Сплата податків без застосування спеціальних заходів із зменшення обсягу податкових зобов'язань. Ця модель поведінки властива законослухняному платнику податків, який не бажає витратити додаткові кошти для здійснення варіативного підходу до практичного застосування норм податкового законодавства, у тому числі шляхом застосування до нього санкцій за порушення податкового законодавства.

2. Ухилення від сплати податків. Ця модель заснована на прямому порушенні платником податків норм податкового законодавства з метою максимального зменшення сум податкових зобов'язань.

3. Обхід податків. Платник податків прикладає зусилля для того, щоб не бути визнаним як учасник податкових правовідносин, або уникає виникнення тих зобов'язань, що визначають його обов'язок з плати податків. Така мета досягається як легітимними засобами (уникнення окремих видів доходів, форм підприємницької діяльності, що пов'язані з обов'язком сплачувати податки), так і не легітимними засобами (платник податків не встає на податковий облік, не реєструє свою підприємницьку діяльність, тощо).

4. Податкове планування. Платник податків, з однієї сторони, не порушує норми податкового законодавства, а з іншої, зменшує суму податкових платежів шляхом застосування законодавчих норм у своїй практичній діяльності. Ця модель поведінки пов'язана із самою сутністю податків. Вона є цивілізованим засобом захисту економічного інтересу платника податків та найбільш вигідною для держави, адже формує у підприємців повагу до закону. Крім того, сприяє покращенню фінансово-господарських результатів діяльності платника податків.

Політику податкової оптимізації провадить і держава. Зокрема вагомий вплив на фінансове оздоровлення підприємств повинна здійснити реформа спрощеної системи оподаткування (ССО).

Основним елементом реформи ССО є зміни у рівні оподаткування бізнесу, який використовує цю систему. Податкове навантаження - ПДФО з підприємницької діяльності та єдиний соціальний внесок - знизиться для частини підприємців, які мають найнижчі доходи - виручка до 50-60 тис грн на рік.

Водночас, як свідчать розрахунки на основі оприлюднених Міністерством фінансів матеріалів, для значної частини фізичних осіб підприємців (ФОП) податкове навантаження зростає: з поточних 0,5-6% до 6-8% від виручки, яка у Податковому кодексі називається доходом, у 2016 році та до 12-16% від виручки у 2017 році. Прогнозні показники свідчать, що скасування єдиного соціального внеску – ЄСВ, призведе до зниження рівня оподаткування у 2018 році до 10-12% від виручки[3].

Рівень оподаткування може бути нижчим для ФОП, які відповідатимуть двом умовам. Перша - ФОП будуть вести облік видатків додатково до обліку доходів, який ведуть всі користувачі ССО. Друга - частка видатків перевищуватиме певні нормативи: 80% виручки у 2016 році, 60% - у 2017 році, 40% - з 2018 року.

Фактично реформа передбачає розширення застосування у податковій системі України принципів горизонтальної справедливості - підприємства, що мають однакові доходи, сплачують однаковий податок - та вертикальної справедливості - підприємства, що мають різні доходи, сплачують податки у різному розмірі.

Таким чином впровадження реформи спрощеної системи оподаткування спричинить зниження бар'єрів для зростання малих підприємств, збільшення прозорості ведення

бізнесу, зменшення податкового навантаження у періоди збитків і таким чином здійснить фінансове оздоровлення малого та середнього бізнесу, які становлять основу економіки усіх економічно розвинених країн.

Отже, на нашу думку, впровадження реформи спрощеної системи оподаткування є одним з найвпливовіших податкових механізмів, котрий може спричинити фінансове оздоровлення малого та середнього підприємництва. Це пояснюється тим, що дана реформа є спрямована на зниження розміру податкових платежів для платників – підприємців, і тим самим на збільшення обсягу обігових коштів, котрі і забезпечать фінансове оздоровлення підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” в редакції Закону №283/97-ВР від 22.05.97 // ВВР. –1997.-№105
2. Шевчук В.О., Римарська Р.Ю. Уніфікація податкових систем країн Європейського Союзу як критерій поглиблення інтеграції // Фінанси України. - 2011. - № 12.
3. Газета «Економічна правда» – Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://www.epravda.com.ua/>

Черепанин М.І., УФФ-53 с

Науковий керівник: д.е.н., доцент Ситник Н.С.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Держава через здійснення податкової політики зосередила в своїх руках значні важелі впливу на національний розвиток економіки в цілому та на суб’єкти господарювання, як її складові частини. Податковий механізм дозволяє на державному рівні виконувати найважливіші функції стимулювання та стримування підприємництва. Так, саме за його допомогою можна посилити чи, навпаки, послабити тиск на певні сфери діяльності, тим самим сприяти досягненню загальнодержавної мети.

В сучасних умовах скрутного становища підприємств в державі загострилася проблема податкового впливу на їх функціонування. Суб’єкти господарювання потребують допомоги держави для ведення своєї діяльності бодай на попередньому рівні і захисту від ударів по платоспроможності, ліквідності та інших факторах, необхідних для успішної діяльності. Проте значна кількість підприємств вже збанкрутувала, ліквідована або ж перебуває в загрозовому для існування стані. Таким чином, все більшого значення в сучасних умовах набуває податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств, під яким розуміють комплекс конкретних економічних відносин з приводу методів встановлення, введення та справляння податків, розподілу їх між бюджетами різних рівнів, податкового адміністрування, притягнення до відповідальності за податкові правопорушення, алгоритм яких втілений в сукупності відповідних законодавчих і нормативних правових актів, що спрямований на запобігання кризовим явищам та їх подолання в діяльності підприємства шляхом реалізації комплексу заходів як на державному рівні, так і на рівні суб’єктів господарювання, призначених для відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості, втрачених активів або доходів, зміцнення фінансового стану, виконання економічних нормативів тощо[2].

Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємства являє собою використання непрямих форм державного впливу і включає ряд елементів, відображених на рис.1.

Особливої уваги заслуговують розстрочення та відстрочення обов'язкових платежів, оскільки підприємства частко стають заручниками такої ситуації, коли не можуть погасити наявні в нього зобов'язання. Згідно з даними Державної служби статистики України за січень-вересень 2015 року лише 60,2% з переліку великих та середніх підприємств отримали прибуток, отримавши при цьому фінансовий результат розміром в 233243,5млн.грн., коли аналогічний показник решти 39,8% становить збиток на суму 417137,5млн.грн. Таким чином сукупне сальдо усіх великих та середніх підприємств від'ємне і рівне 183894млн.грн. При тому за 2015 рік надійшло 587 054,9млн.грн. податків та зборів до Зведеного бюджету України [3].

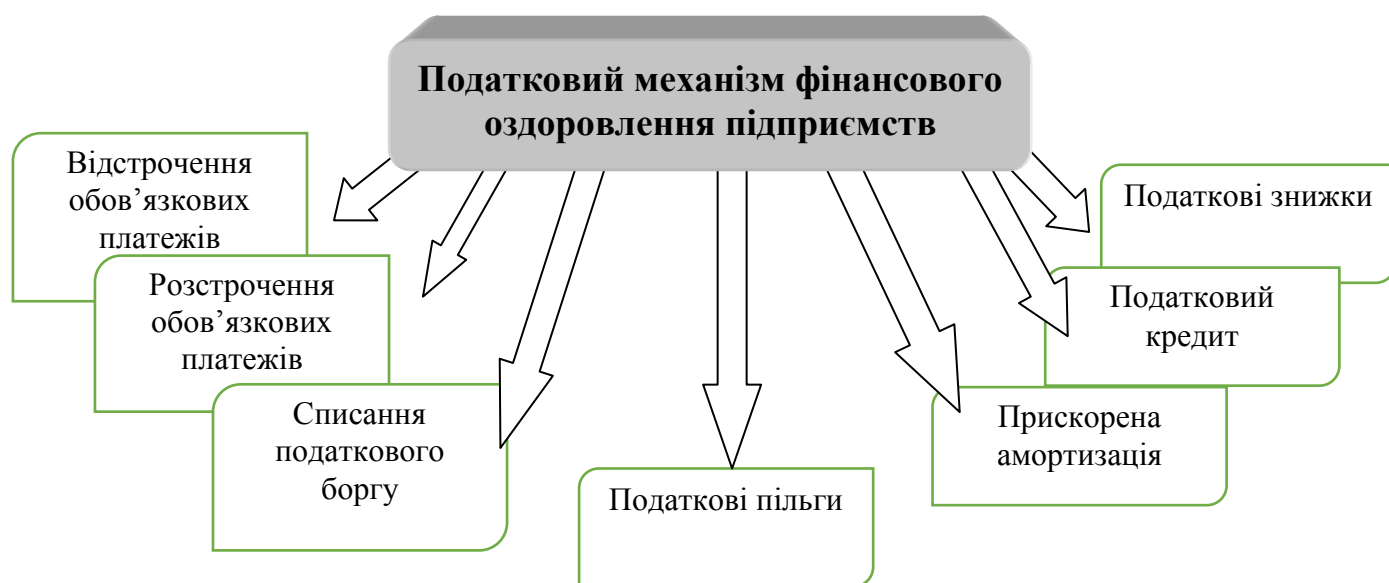

Рис.1. Елементи податкового механізму фінансового оздоровлення підприємств

Таким чином для отримання державою належних їй зобов'язань підприємства часто вдаються до розстрочення або відстрочення платежів. Протягом минулого року розглянуто 432 звернення щодо розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу), прийнято 690 рішень про розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) та скасовано 38 рішень про розстрочення у зв'язку із порушенням платником умов договору про надання розстрочення.

В період за січень-вересень 2015 року податковий борг за податковими зобов'язаннями платників податків склав 40,4млрд.грн., що в обсязі номінального ВВП за аналогічний період (1372,2млрд.грн.) становить 2,9%. Держава застосовує різні заходи погашення податкового боргу, проте деякі з них підлягають списанню. Для прикладу, списання безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок непереборних обставин сприяє оздоровленню підприємств, які отримавши значні втрати від цих обставин змушені б були ще погашати, викликані ними, зобов'язання тощо.

Податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі. Вона надається шляхом податкового вирахування, що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору; зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; встановлення зниженої ставки податку та збору; звільнення від сплати податку та збору, відповідно до ПК України[1].

Під податковою знижкою розуміють суму, на яку дозволяється зменшення бази оподаткування платника податків. Величина знижки визначається сумою витрат платника, які законодавчо виводяться з-під оподаткування шляхом зменшення на еквівалентну величину податкової бази. Шляхом надання такого виду пільг держава стимулює розвиток пріоритетних для суспільства напрямів діяльності.

Під податковим кредитом розуміють суму, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, відповідно до ПК України. Таким чином держава позбувається подвійного оподаткування та додаткового тиску на платників податків, чим сприяє ефективній діяльності та подальшому розвитку останніх.

Під амортизацією розуміють систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання. Цей метод застосовують для досягнення оновлення підприємствами основних виробничих засобів. Він стає ефективним засобом при оподаткуванні прибутків суб'єктів господарювання[1].

Отже, в сучасних умовах кризи та важкого політичного становища роль державної підтримки підприємств повинна посилюватися. Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств повинен стати одним з тих важелів впливу, який зможе вивести їх на якісно новий рівень, забезпечивши стабільний розвиток та подолання всіх негараздів, з якими вони стикаються в суворих реаліях вітчизняної економіки. Тому вирішення питання поєднання інтересів суб'єктів господарювання та держави має стати ключовим при розробці комплексу заходів і напрямів реалізації механізму податкової підтримки фінансового оздоровлення підприємств.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України/ Закон України/Кодекс від 20.09.2015 №2755-VI// Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, №15-16, №17, ст.112.
2. Аналіз ефективності податкового механізму державного регулювання підприємств малого бізнесу/ Селівестрова Л.С.//Ефективна економіка №4.- 2014.
3. Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності за січень-вересень 2015 року/ Державна служба статистики// [Електронний ресурс]: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Чернецький М.В., УФФ-41с

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ватаманюк-Зелінська У.З.

Львівський національний університет імені Івана Франка

СПОСОБИ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку економіки країни спостерігається збільшення кількості неплатоспроможних суб'єктів господарювання. Беручи до уваги сучасну економічну та політичну кризу, можна з впевненістю сказати, що близько 40% підприємств працюють збитково. Тому тепер, як ніколи потрібно все більше уваги приділяти фінансовому оздоровленню підприємств, в основному за допомогою податкового механізму.

Змінюючи нормативно-правові норми в бік зменшення податкових ставок та надання пільг можна безпосередньо впливати на процес стимулювання господарської

діяльності вітчизняних підприємств. Саме тому податковий механізм відіграє основну роль у розвитку підприємництва та повинен забезпечувати ефективне його функціонування. Треба зазначити, що основним джерелом коштів від підприємств до державного та місцевих бюджетів є податок на прибуток. Податки знижують рівень прибутковості економічних суб'єктів, і в цьому полягає основна економічна проблема податкової системи, її безпосередній об'єктивний вплив на рівень прибутковості підприємств у бік її зменшення. Оскільки підприємство прагне збільшити свій чистий прибуток, то керівник намагається послабити дію податків, змінюючи, якщо це можливо, відповідним чином діяльність підприємства. Це і визначає вплив податків на результат економічної діяльності підприємства. Якщо сума податків перевищує деякий допустимий рівень, який залежить від економічної ефективності підприємства, форми власності і податкових ставок, то настає зупинка розвитку.

Питання зменшення негативних наслідків оподаткування промислових підприємств у процесі формування та раціонального вибору ними стратегії розвитку потребують подальшого поглиблення й уточнення з урахуванням специфіки сучасного етапу трансформації економіки України, її інституціональних особливостей. До того ж і малий бізнес має свою специфіку, яка робить необхідним та соціально бажаним спрощене оподаткування. Більше того, можна аргументувати, що навіть деяке послаблення податкового тиску може бути виправданим в якості компромісу для виведення малого бізнесу з тіні. Тим не менше, спрощена система не позбавлена проблем, в основному через те, що співіснування двох систем оподаткування з принципово різними базами в одній економіці майже неминуче створює можливості для законної мінімізації податків. Такі можливості повинні бути обмежені. Є низка причин на користь спеціального спрощеного оподаткування для дрібного (мікро-) бізнесу, які є поширеними у світі. Саме тому такий вид оподаткування існує в багатьох країнах. Але, що є найважливішим, єдиний податок не вимагає ні обліку витрат, ні первинної документації. Це є особливо важливим для дрібних продавців, які продають товари широкого асортименту в невеликих обсягах. Для підприємців, які продають товари юридичним особам, і тому отримують кошти по безготівковому розрахунку, податок з обороту є таким же простим. В той же час, податкова інспекція може так само легко перевірити їх оборот, відтак немає потреби в перевірках. У такий спосіб, відповідно до підрахунків зроблених фахівцями програми USAID ЛЕВ, спрощена система оподаткування в Україні заощаджує близько 0,5% ВВП (приблизно 7 мільярдів гривень), які в іншому випадку були б витрачені на непотрібну роботу. Також, це частково вирівнює умови для великого та малого бізнесу (в іншому випадку, останній мав би відносно вищі сукупні втрати на ведення бізнесу), зменшує бар'єри для відкриття бізнесу та дозволяє заощадити на адміністративних витратах фіскальним органам, які б за інших умов мали перевіряти кожного дрібного торговця.

Загалом є економічна причина для існування спрощеного оподаткування мікробізнесу: він сам по собі не потребує обліку в обсягах, достатніх для цілей оподаткування. Тому не буде необхідності спрощувати оподаткування для суб'єктів господарювання, що переросли певний розмір, який вимагає оподаткування для суто бізнесових потреб. Це має бути зроблено за рахунок позитивних економічних стимулів. Універсальний податок на майно (за нормативною оцінкою), який би сплачували усі, включно з мікробізнесом на спрощеній системі оподаткування, поєднаний з недискреційним оподаткуванням тільки розподіленого прибутку можуть в основному забезпечити це. Радикальне скорочення або відміна податків на заробітну плату (насамперед – ЄСВ) разом з податком на доходи фізичних осіб, можуть допомогти з іншою стороною проблеми. Але верхня межа для річного обороту все ж буде необхідна. Подальша еволюція може включати диференціацію ставок та їхнє поступове підвищення, зокрема для деяких видів послуг, на 3 групі – саме тих, якими найчастіше зловживають

для уникнення податків. Але це має відбуватися дуже повільно, аби дати підприємцям можливість адаптуватися, і тільки після вдосконалень у загальній системі. Будь-яке підвищення ставок треба робити тільки на тлі економічного зростання.

*Школик Х. В.
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ярема Б.П.
Львівський національний університет імені Івана Франка*

РЕГУЛЮВАННЯ СЕКТОРУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ

У створенні сприятливих умов з розвитку малого підприємництва велика роль відводиться державній політиці щодо підтримки та регулювання діяльності.

Якщо у системі державної підтримки сектора малого підприємництва найважливішим елементом для суб'єктів підприємницької діяльності є державна фінансово-кредитна підтримка, то у системі державного регулювання малого підприємництва таке місце займає оподаткування, яке являє собою відчуження коштів окремих господарюючих суб'єктів та акумуляція цих коштів у державному бюджеті, діючи на основі податкового механізму.

Таким чином, питання аналізу, удосконалення та підвищення ефективності механізму оподаткування є надзвичайно важливим в сучасних ринкових умовах.

Згідно з економічною теорією, для ефективного виконання власних функцій податкова система повинна відповідати ряду якісних та кількісних умов. Кількісні умови ефективності функціонування податкової системи спрямовані на запобігання перевищення певного рівня загального додаткового навантаження на суб'єктів діяльності. В економіці відокремлюють наступні складові податкового навантаження:

- пряме податкове навантаження, яке дорівнює повному обсягу податкових сум, що сплачують у бюджет платники податків певної країни;
- непряме податкове навантаження, рівень якого знаходиться у прямій залежності від досконалості та простоти податкової системи;
- прихований податковий тягар, пов'язаний з руйнівним впливом податків на ринкову саморегуляцію.

Щоб бути ефективною, податкова система повинна накладати мінімально можливе податкове навантаження на господарюючі суб'єкти. Як свідчить світовий досвід, вилучення державою у платника податків 30–40% його доходів спричинює процес скорочення заощаджень, а отже, і інвестицій в економіку. А вилучення 40–50% доходу і більше повністю руйнує стимули до ділової активності та розширення виробництва, тобто у такому випадку податкова система стає не тільки неефективною, а й ставить під загрозу функціонування легальної економіки.

Якісними умовами ефективного функціонування податкової системи є наступні:

- ефективна податкова система повинна задовільно виконувати фіскальну функцію, тобто забезпечувати збір коштів у таких обсягах, які є мінімально достатніми для виконання державою її соціально-економічних функцій.
- податки повинні бути економічно нейтральними. Тобто вони не повинні бути засобом впливу на прийняття економічних рішень ринковими суб'єктами;
- суспільні витрати, пов'язані зі збором податків та дотриманням податкового законодавства, повинні бути мінімальними. Дотримання цього принципу сприяє мінімізації прямого та непрямого податкових навантажень на економіку;

- податкова система повинна відповідати принципу соціальної справедливості. Важливою складовою принципу соціальної справедливості, що забезпечує належне його виконання, є положення про загальнообов'язковість сплати податків для всіх суб'єктів господарювання. Нарахування та сплата податків повинна здійснюватися автоматично, незалежно від волі податківця або платника податків. Необхідно створити дієву систему контролю за дотриманням податкового законодавства і неминучу адміністративну відповідальність за ухилення від сплати податків.

При цьому розмір штрафних санкцій навіть не повинен бути значним, необхідно лише щоб у членів суспільства існувала впевненість у неминучості покарання за порушення податкового законодавства. Цей принцип покладено в основу податкових систем розвинених країн світу і глибоко визнаний суспільством, що підтверджує фраза Бенджаміна Франкліна: "У житті немає нічого неминучого, окрім смерті та податків" [2].

З метою подолання зайвих перешкод розвитку малого підприємництва з 1998 р. в Україні почалася реалізація заходів, спрямованих на спрощення системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Прийнято ряд нормативних актів, що передбачають спрощення організації податкового обліку малих підприємств та громадян-підприємців і впровадження, поряд із загальною системою оподаткування, самостійних систем, однією з яких є система спрощеного оподаткування.

Вона має відповідати принципам простоти визначення бази оподаткування та розміру податкового зобов'язання, мінімізації облікових процедур до рівня, доступного пересічному громадянину із загальною середньою освітою. Важливою вимогою є стабільність спрощеної системи оподаткування протягом довгого часу. Лише за таких умов ця система виконає свою функцію із залучення широкого кола громадян до самостійної підприємницької діяльності та створення робочих місць.

Водночас спрощена система оподаткування є необхідною, але не достатньою умовою для розвитку і забезпечення конкурентоздатності національного малого бізнесу.

Одним із способів викликати до життя "вузькі місця" спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва є великий розрив між розміром фіксованого податку підприємців-фізичних осіб і сумами податкових платежів підприємців-юридичних осіб [1].

На нашу думку, для запобігання використанню таких трюків і встановлення залежності між обсягами діяльності та сумами податкових платежів суб'єктів малого підприємництва-фізичних осіб необхідно встановити диференційовану шкалу фіксованих податків залежно від обсягу валової виручки від реалізації приватного підприємця. Шкала повинна бути побудована таким чином, щоб запобігти різким контрастам між податковими платежами з однієї суми у фізичних та юридичних осіб-суб'єктів малого підприємництва і давати деякі пільги найменшим господарюючим суб'єктам.

При розгляді ефективності функціонування податкової системи необхідно звернути увагу на особливості визначення податкової бази при оподаткуванні суб'єктів малого підприємництва-юридичних осіб в Україні. Аналіз податкових систем розвинених країн світу свідчить про те, що при оподаткуванні підприємницької діяльності податковою базою є, як правило, прибуток від діяльності або додана вартість продукції, тобто суми фінансових результатів, з яких виключені витрати на виробництво.

Отже, система оподаткування потребує проведення докорінних реформ. У свою чергу, важливим моментом є те, що значний рівень тінізації сектора малого підприємництва і слабкий розвиток його легальної частини є передумовами зреченості всіх реформ вітчизняної системи оподаткування на неефективність.

Для позитивного вирішення питання повинен бути розроблений та впроваджений цілісний комплекс заходів щодо протидії тінізації економіки, удосконалення податкових механізмів. Для оцінки податкового механізму управління діяльністю підприємства

доцільно використовувати узагальнюючі показники рівня податкового тиску, локальні показники рівня податкового тиску та показники ефективності податкового менеджменту. Це дає змогу виявляти переваги та недоліки податкового механізму на мікрорівні та приймати обґрунтовані управлінські рішення, в тому числі, стосовно вибору пільгового режиму оподаткування інвестиційної діяльності [3].

Список використаних джерел:

1. Корнус В. Оцінка податкового навантаження на рівні підприємства / В.Корнус, В.Квасов, О.Пономарьов // Економіст. -- 2007. -- №10. -- С.47-49.
2. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: Монографія /П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул.- К.: Знання України, 2010.- с.83-136.

Шліхта О.Я., УФФ-53с

**Науковий керівник: к.е.н., доцент Филипів Р.С.
Львівський національний університет імені Івана Франка**

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ЯК РУШІЙ В РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У сучасних глобалізаційних умовах розвитку економіки невід'ємним елементом становлення ринкових відносин є мале підприємництво. Це сектор економіки, котрий вирізняється гнучкістю та динамічністю щодо змін і є одним із важелів вирішення цілої низки соціально-економічних проблем сьогодення, основними з яких є розширення зайнятості населення за рахунок створення нових робочих місць, посилення економічного потенціалу регіонів і сприяння розвитку конкуренції. Мале підприємництво потребує підтримки з боку держави, яка на сьогодні проявляється за допомогою фіскальних методів впливу через систему оподаткування[1].

З 1 січня 2016 року набрав чинності Закон України від 24 грудня 2015 р. № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році», яким змінено умови перебування суб'єктів господарювання на спрощеній системі оподаткування, ставки єдиного податку та єдиного внеску[2].

Малий бізнес має свою специфіку, яка робить спрощене оподаткування необхідним та соціально бажаним. Більше того, можна аргументувати, що навіть деяке послаблення податкового тиску може бути виправданим в якості компромісу для виведення малого бізнесу з тіні.

Дана податкова реформа спеціально розроблена якомога простішою, та дозволяє уникнути можливості вирішення спірних питань на власний розсуд чиновника. Її основною перевагою є те, що платники, сплачуючи податки, рідко зустрічаються з інспектором особисто; правила прості, чітко прописані, однозначні та уніфіковані. Тим не менше, вона не позбавлена проблем, в основному через те, що співіснування двох систем оподаткування з принципово різними базами в одній економіці майже неминуче створює можливості для законної мінімізації податків. Такі можливості повинні бути обмежені настільки, наскільки це можливо, але певна річ не шляхом наближення спрощеної системи оподаткування до найгірших рис загальної системи.

Є низка причин на користь спеціального спрощеного оподаткування для дрібного (мікро-) бізнесу, які є поширеними у світі. Саме тому такий вид оподаткування існує в багатьох країнах. І особливо це стосується країн, що розвиваються[3].

Одним з невдалих нововведень для категорії платників спрощеної системи оподаткування, безумовно, є те, що витрати на придбання товарів, оплату послуг, робіт, а також інших матеріальних і нематеріальних активів у фізичної особи - підприємця, який оплачує єдиний податок, не можуть бути віднесені контрагентом на витрати при визначенні оподатковуваного прибутку. Виняток становлять фізичні особи - підприємці, які здійснюють діяльність у сфері інформатизації.

На жаль, таке нововведення вже призвело до того, що платники податку на прибуток на загальних підставах масово відмовляються від співпраці з підприємцями - спрощенцями, що, безумовно, нівелює всі переваги цього способу оподаткування.

Основним елементом реформи спрощеної системи оподаткування є зміни у рівні оподаткування бізнесу, який використовує цю систему. Податкове навантаження - ПДФО з підприємницької діяльності та єдиний соціальний внесок - знизиться для частини підприємців, які мають найнижчі доходи - виручка до 50-60 тис грн на рік.

Водночас, як свідчать розрахунки на основі оприлюднених Мінфіном матеріалів, для значної частини ФОП податкове навантаження зросте: з поточних 0,5-6% до 6-8% від виручки, яка у Податковому кодексі називається доходом, у 2016 році та до 12-16% від виручки у 2017 році. У разі скасування єдиного соціального внеску - ЄСВ - з 2018 року рівень оподаткування знизиться до 10-12% від виручки.

Рівень оподаткування може бути нижчим для ФОП, які відповідатимуть двом умовам. Перша - ФОП будуть вести облік видатків додатково до обліку доходів, який ведуть всі користувачі спрощеної системи оподаткування. Друга - частка видатків перевищуватиме певні нормативи: 80% виручки у 2016 році, 60% - у 2017 році, 40% - з 2018 року.

Фактично реформа передбачає розширення застосування у податковій системі України принципів горизонтальної справедливості - підприємства, що мають однакові доходи, сплачують однаковий податок - та вертикальної справедливості - підприємства, що мають різні доходи, сплачують податки у різному розмірі.

При оцінці податкового навантаження потрібно також врахувати, що реформа Мінфіну передбачає зниження, а згодом і скасування ЄСВ. Це означає, що підприємці, які мають найманих працівників, отримають можливість сплачувати менше платежів державі з фонду оплати праці.

Запропонований Мінфіном проект реформи також передбачає обов'язкове застосування касових апаратів користувачами спрощеної системи оподаткування, адже за відсутності ефективного контролю за обсягом виручки ФОП можуть самі знижувати податкове навантаження до бажаного рівня, і величина ставок не матиме значення.

Як свідчать оприлюднені Мінфіном матеріали, для більшості платників касові апарати повинні стати обов'язковими з 2016 року, для частини - нинішня перша група платників єдиного податку - з 2019 року [4].

Одним з основних завдань запропонованого Мінфіном проекту податкової реформи є створення рівних умов діяльності суб'єктів бізнесу, що означатиме підвищення податків для значної частини користувачів спрощеної системи оподаткування.

Отже, з одного боку, реформа покликана усунути спотворення конкуренції, знизити бар'єри для входу на ринок та для зростання підприємств, що використовують спрощену систему оподаткування, а також полегшити їх доступ до зовнішнього фінансування.

Однак, з іншого боку, посилення конкуренції може спричинити вихід з ринку або перехід у "тінь" частини платників єдиного податку і збільшити витрати підприємств на облік.

Загальна оцінка впливу реформи на ринок праці та інших соціальних ефектів є складним завданням, бо припинення діяльності одних підприємств може бути компенсоване за рахунок прискорення зростання інших, більш ефективних.

Міністерству фінансів та іншим урядовим установам слід приділити більше уваги оцінці фіскальних та економічних наслідків реформи для малого бізнесу та активніше інформувати громадськість про результати такої оцінки.

Загальна лібералізація податкової системи має привести всю систему оподаткування до певного спрощення, як з точки зору адміністрування податків, так і ведення обліку. Вагомим кроком спрощення і уніфікації обліку для суб'єктів малого підприємництва стала б розробка єдиного стандарту обліку та звітності, в якому були б усунуті суперечності існуючих нормативних актів.

Список використаних джерел:

1. Гогой І. Ю. *Спрощена система оподаткування: переваги та недоліки* / І. Ю. Гогой // *Управління розвитком*. – 2014. – № 5.
2. *Податковий кодекс України Редакція від 01.02.2016* / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Дубровський В. А. «Спрощена система оподаткування. Розвінчування міфів» / [Електронний ресурс]. Режим доступу: «http://ukr.lb.ua/news/2016/01/03/324990_sproshchena_sistema_opodatkuvannya.htm»
4. Костянтин Кравчук «Реформа спрощеного оподаткування: переваги і недоліки» - *Економічна правда*, 2015 / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/10/30/565352/>.

Щур О. С., УФФ-43 с

Науковий керівник: д.е.н., доцент Ярема Я.Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОДАТКОВА ПІЛЬГА ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективна податкова політика підприємства здатна суттєво сприяти його розвитку, зокрема: підвищити рентабельність виробництва, зміцнити комерційний розрахунок, як основу стійкого фінансового стану і стабільної роботи підприємства.

Підтримка з боку держави через елементи податкового механізму процесів фінансового оздоровлення повинна орієнтуватися передусім на підприємства, які здатні її використати з максимальною віддачею та забезпечити свій фінансово-економічний розвиток, що в перспективі позитивно впливатиме на формування дохідної частини бюджету та загального розвитку держави. Змінюючи податкову політику, маніпулюючи податковим механізмом, держава одержує можливість стимулювати економічний розвиток або стримувати його.

Податкові пільги завжди були і залишаються об'єктом особливої уваги та зацікавленості всіх платників податку, оскільки наявність комплексу податкових пільг означає повне або часткове звільнення юридичних і фізичних осіб від обов'язкових платежів.

Саме податкові пільги виступають найбільш розповсюдженим методом державної підтримки підприємств. Наявність податкових пільг надає суб'єктам господарювання

важелі впливу на своє податкове навантаження, а державі – на нові надходження в бюджет [1].

Вагомий внесок у розробку теоретичних та практичних питань застосування податкових пільг зробили зарубіжні та українські вчені, зокрема: Г.А. Барішева, Ю.Б. Іванов, В.В. Короленко, Я.О. Костенок, А.І. Крисоватий, М.П. Кучерявенко, І.О. Луніна, Т.В. Паєнтко, І.А. Пашенюк, О.Підлісна, І.А. Прокопенко, М.В. Скиба, А.М. Соколовська, В.А. Таращенко, О.С. Франкудатіс та ін.

Податкові пільги, порядок та підстави їх надання встановлюються з урахуванням вимог законодавства України про захист економічної конкуренції виключно Податковим кодексом.

Згідно із ст. 30 Податкового кодексу, податкова пільга - це передбачене податковим і митним законодавствами звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі. Підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер і суспільне значення здійснюваних ними витрат [2].

Окремі науковці відстоюють позицію щодо необхідності подальшого застосування податкових пільг як ефективного інструмента податкового механізму, а інші притримуються думки стосовно недоцільності їх надання.

Незважаючи на тривалу полеміку серед науковців щодо пільгового оподаткування, актуальним постає питання дослідження сучасного стану використання податкових пільг та удосконалення механізму їх надання з урахуванням економічного зростання в Україні.

Податкові пільги насамперед пов'язані із створенням умов для ефективнішого виробництва. Саме тому вони являються основним елементом податкового механізму фінансового оздоровлення підприємств.

В процесі фінансового оздоровлення використовуються такі форми надання податкових пільг:

- податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;
- зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;
- встановлення зниженої ставки податку та збору;
- звільнення від сплати податку та збору [2].

Крім вищезазначених класифікацій податкових пільг, існує підхід, що базується на віднесенні їх на прибуток або витрати платника, тобто впливі на елементи податкового механізму. Залежно від того, на зміни якого з елементів структури податку об'єкта оподаткування, податкової бази чи ставки податку спрямована пільга, роблять поділ пільг на три групи: вилучення; знижки; податкові кредити.

В процесі фінансового оздоровлення підприємства доцільно використовувати податкові знижки саме для регулювання та стимулювання позитивних зрушень. Уряди багатьох країн реалізують це завдання створенням додаткових стимулів для інвесторів, санаторів, шляхом запровадження цього елемента податкового механізму. Знижки надаються за обсяги ресурсів, які залучаються в певну галузь, підприємство, за створення робочих місць, за реінвестування отриманого прибутку тощо.

Сутність податкового кредиту полягає в тому, що в періоди здійснення інвестиційних витрат зменшується податкове навантаження, що дозволяє тимчасово вивільнити власні оборотні кошти підприємства для реалізації інвестиційного проекту [3]. Зокрема, в Канаді широко застосовується податковий кредит для компаній, які розвивають такі пріоритетні галузі як аерокосмічна, фармацевтична, комп'ютерна, телекомунікаційна. До того ж розповсюджена практика надання податного кредиту на капіталовкладення в інвестиційні проекти – 30%, а для перероблюючого сектору – 45%. Це, в свою чергу,

сприяє залученню значних іноземних інвестицій в економіку країни. Основну вигоду для держави від такої пільги вбачаємо в тому, що підприємство після здійснення інвестицій швидшими темпами збільшуватиме розмір прибутку до оподаткування та повертатиме державі недоотримані кошти через відповідне збільшення податкових платежів.

Досвід країн з розвиненою економікою у галузі податків показує, що раціональність та ефективність надання податкових пільг головним чином залежить від правового й економічного механізму їх застосування. На противагу Україні, де податкові пільги використовуються переважно з метою вирішення певних соціальних або вузькогалузевих питань, більшість податкових пільг у США має на меті підтримати довгострокове економічне зростання. Система пільгового оподаткування США спрямована насамперед на використання інвестиційного потенціалу податків. У Великобританії компанії можуть близько 10 % нарахованого корпоративного податку направити на здійснення інвестицій, що визначені законом. Також застосовуються і тимчасові пільги, що діють протягом певного чітко визначеного проміжку часу [4].

Найбільш вагомою у загальній структурі податкових пільг в Україні залишається система пільг з ПДВ. Починаючи з 1997 р., Державна податкова служба щоквартально формувала та затверджувала Довідник пільг, які передбачені чинним законодавством зі сплати податків і зборів. Відповідно до першого довідника, кількість видів пільг становила 271. Довідник пільг станом на 1 січня 2010 р. містив 314 видів пільг, в тому числі 140 пільг з ПДВ, що становило 44,59 % від загальної кількості. Станом на 1 січня 2011р. згідно із довідником передбачалося зростання як загальної кількості пільг, так і пільг з ПДВ, на 15 та 11 відповідно. У 2012 р. порівняно з 2011 р. кількість пільг зменшилась, але уже за період 2012 – 2014 рр. кількість пільг з ПДВ зросла на 20,75 % або на 22 пільги. Загалом динаміка кількості пільг з ПДВ у всі роки була однаковою до зростання, окрім 2012р., а також на 1 січня 2014 р. функціонувало на 3 пільги менше з ПДВ, хоча загальна їх кількість зросла на 55 пільг [5].

Незважаючи на спроби реформування, система надання податкових пільг в Україні залишається недосконалою та має багато недоліків, а саме: відсутня певна систематизація та класифікація пільг, немає критеріїв призначення та скасування пільг, показників їхньої ефективності. У структурі пільг більшість становлять пільги соціального призначення, а серед тих, що мали б стимулювати виробництво, є неефективні або такі, що не виконують свого призначення.

На нашу думку, для вирішення цього питання необхідно раціоналізувати систему податкових пільг в контексті вивчення зарубіжного досвіду і на його основі визначити необхідність та напрямки змін у національній системі податкових пільг. Однак застосування цієї системи для стимулювання економічного розвитку можливе лише в разі дотримання принципів оподаткування та створення оптимальної податкової системи.

Список використаної літератури:

1. Тімарцев О. Ю. Податкові пільги як інструмент регулювання та стимулювання економіки/ О. Ю Тімарцев // *Бізнес Інформ.* – 2013. - № 2. – С.262-267.
2. Податковий кодекс України// [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/spisok1/>
3. Кміть В.М. Роль держави у формуванні податкового механізму фінансового оздоровлення підприємств / В.М Кміть., А.Я.Соломаха // [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2011-2/Кміть,Соломаха.pdf>
4. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – *Науки: економіка, політологія, історія.* – 2015. – № 3 (223). –С.73.

5. Оксенюк О.І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України /О.І.Оксенюк// Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/dis_okseniuk.pdf

Юрович А.М., УФФ-43 с
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ярема Б.П.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ПОДАТКОВІ МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Держава через свою особливу роль у формуванні податкової політики та податкового механізму може як сприяти фінансовому оздоровленню підприємств, так і обмежувати їхню діяльність за допомогою різноманітних важелів державного регулювання. Такими інструментами є сукупність нормативно-правових норм і спеціальних податкових правил, за допомогою яких здійснюється регламентування всіх процесів оподаткування. Сам податковий механізм призначений забезпечити ефективне функціонування вітчизняних підприємств, що, у свою чергу, сприятиме досягненню як короткострокових, так і стратегічних цілей держави.

Розглянемо вплив окремих податкових методів фінансового оздоровлення підприємств. Під реструктуризацією обов'язкових платежів розуміємо списання, відстрочення або розстрочення обов'язкових платежів податкового характеру, до яких відносимо суми податкового зобов'язання та податкового боргу платників податків. З одного боку, податковий борг відображає стійкий тип поведінки частини платників, оскільки існує в суспільстві із часів виникнення податків, а з іншого, – така поведінка не відповідає встановленим нормам і правилам, тобто не сприяє порядку й організованості в суспільстві. Податковий борг зумовлює нерівномірність розподілу, що негативно впливає на купівельну спроможність, він звужує фінансові можливості держави стосовно величини зарплати працівників тих установ, що фінансуються за рахунок бюджету, обмежуючи споживання численної категорії споживачів. Останнім часом все більше зростає заборгованість підприємств перед бюджетом. Таким чином, якщо в неплатоспроможних підприємств виникає ситуація, коли бракує коштів, аби погасити заборгованість перед бюджетом, доцільно використовувати такий податковий метод, як реструктуризація податкового боргу, що чітко визначений законом України.

Отже, з метою фінансового оздоровлення застосовують відповідні процедури, що спрямовані на реструктуризацію заборгованості платників: відстрочку й розстрочку платежів, тобто зміну строку сплати простроченої заборгованості або роздроблення платежу на декілька; взаємозалік вимог; переоформлення заборгованості в кредит; переведення короткострокових зобов'язань на довгострокові; погашення заборгованості майном або майновими правами, або за рахунок відчуження майна боржника; продаж боргових зобов'язань третім особам чи списання заборгованості.

Найбільш розповсюдженим методом державної підтримки підприємств-банкрутів виступають податкові пільги. Податкова пільга – це передбачене податковим і митним законодавствами звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності таких підстав: особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер і суспільне значення здійснюваних ними витрат. Надання податкових пільг може здійснюватись у таких формах: визначення мінімуму, який не оподатковується; вилучення з оподаткування певних елементів об'єкта

оподаткування; звільнення від оподаткування окремих категорій платників; зниження податкових ставок; надання цільових податкових пільг, податкових кредитів тощо. Механізм установлення та скасування таких пільг здійснюється Верховною Радою України та органами місцевого самоврядування.

Наступним методом державної підтримки неплатоспроможних підприємств, який розглянемо, є податковий кредит – сума, на яку платник має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду. Також в даному визначенні розглядають поняття інвестиційного податкового кредиту - відстрочка сплати податку на прибуток, що надається суб'єктові підприємництва на визначений строк з метою збільшення його фінансових ресурсів для здійснення інноваційних програм з наступною компенсацією відстрочених сум у вигляді додаткових надходжень податку через загальне зростання прибутку, що буде отримано внаслідок реалізації інноваційних програм. Необхідно узаконити право на інвестиційний податковий кредит хоча б як право на зменшення суми податку на прибуток підприємств на певну частину загальної вартості інвестицій у виробниче устаткування (особливо на стадії модернізації). Економічна вигода для держави від такої пільги вбачається в тому, що підприємство після здійснення інвестицій швидшими темпами збільшуватиме розмір прибутку до оподаткування та повертатиме державі недоотримані кошти через відповідне збільшення податкових платежів.

Також доцільно використовувати податкові знижки саме для стимулювання позитивних зрушень у процесах оздоровлення фінансів підприємств. Уряди багатьох країн реалізують це завдання створенням додаткових стимулів для інвесторів, санаторів, шляхом запровадження цього елемента податкового механізму. Знижки надаються за обсяги ресурсів, які залучаються в певну галузь, підприємство, за створення робочих місць, за реінвестування отриманого прибутку тощо. Тобто їх ефективно використовувати в розвитку пріоритетної галузі.

Отже, в умовах світової фінансової кризи та її впливу на економіку країн роль державної підтримки підприємств повинна посилюватися. Саме податкові методи державного фінансування санації повинні виступати стимулом для підприємств, проте, з іншого боку, вони зменшують суму доходів до бюджетів різних рівнів. Тому вирішення питання поєднання інтересів суб'єктів господарювання та державних органів має стати ключовим при розробці ефективного комплексу заходів і напрямів реалізації механізму податкового стимулювання. Важливим також є те, що не всі підприємства можуть отримати податкову підтримку з боку держави, оскільки існує певний перелік критеріїв відбору переліку підприємств – податкових боржників, які підлягають фінансовому оздоровленню за рахунок коштів бюджетів. Такий перелік розробляють керуючі органи з питань банкрутства, а також податкові органи. Реалізація податкової підтримки можлива шляхом формування і впровадження дієвого податкового механізму, під яким розуміють сукупність загальних нормативно- правових норм і спеціальних податкових правил, які б регламентували процес оподаткування в державі у визначений період часу. Базисом такого податкового механізму, відповідно до принципів верховенства права, є: Конституція, Податковий, Бюджетний і Митний кодекси, закони України, укази Президента, чинні міжнародні договори, якими врегульовуються питання оподаткування, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів, рішення Верховної Ради, органів місцевого самоврядування та інших органів виконавчої влади. Тобто неможливо за досить короткий час створити даний механізм оскільки він передбачає узгодження на всіх рівнях законодавчої бази.

Розроблення оптимального податкового механізму є важливим засобом запобігання виникнення та виходу вітчизняних підприємств з кризового стану, який дозволить їм безперебійно працювати. Пріоритетами подальших досліджень у цій сфері мають стати пошук оптимального співвідношення між фіскальним і регулюючим аспектами

податкових інструментів, а також розроблення системи показників аналітичної оцінки ефективності застосування методів податкового стимулювання.

Список використаних джерел:

1. *Відомості Державного комітету статистики.* – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Джалал А. К. *Фінанси підприємств : навчальний посібник* / А. К. Джалал, П. М. Майданевич, С. В. Васильчак. – Сімферополь : ПП “Підприємство Фенікс”, 2009. – 364 с.
3. *Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 № 2542-III [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України.* – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14>.
4. *Боронос В. Г. Управління фінансовою санацією підприємств : навчальний посібник* / В. Г. Боронос, І. Й. Плікус, І. М. Кобушко. – Суми : Вид-во СумДУ, 2010. – 437 с